...РОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

48-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

...й Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

(13394) 1971 оной апрелиин 2, пятница Сэн 2 мүнгэн

Маркс—Энгельс—Ленинэй хэзээдэ мүнхэ, илагдашагүй бата һургаалай тугые дээрэ үргэгэе! Коммунизм мандаха болтогой!

Коммунизм байгуулагша агууехэ совет арадта—алдар соло!

(КПСС-эй XXIV съезд дээрэ Л. И. Брежневэй хэһэн элидхэлһээ).

Советскэ Союзай Коммунис партиин XXIV съезд тухай

ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

...рын 31-дэ Москвада, Кремльдэхи Съезднүүдэй ордон ...тскэ Союзай Коммунис партиин ээлжээтэ XXIV съезд ...рэ үргэлжэлүүлбэ.

...СС-эй Центральна шалгалтын комиссиин тоосоото ...съезд дээрэ хэгдэбэ. КПСС-эй Центральна шалгал...иссиин түрүүлэгшэ нүхэр Г. Ф. СИЗОВ тэрэ элидхэл ...йна.

...рэйнь һүүлээр КПСС-эй Центральна Комитедэй тоо...идхэлые, КПСС-эй Центральна шалгалтын комис...ооото элидхэлые съезд зүбшэн хэлсэжэ эхилбэ.

...СС-эй Московско городской комитедэй нэгэдэхи сек... В. ГРИШИН, Украинын Компартиин ЦК-гай нэгэ...ретарь П. Е. ШЕЛЕСТ, Казахстанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Д. А. КУНАЕВ, КПСС-эй Ленинградай обкомой нэгэдэхи секретарь Г. В. РОМАНОВ, Ивановска областиин Яковлевска льнокомбинадай буд нэхэгшэ А. В. СМИРНОВА, Белоруссиин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь П. М. МАШЕРОВ, КПСС-эй Горьковско обкомой нэгэдэхи секретарь Н. И. МАСЛЕННИКОВ гэгшэд үглөөнэй заседани дээрэ үгэ хэлэбэд.

Делегадууд ба айлшадаар халуунаар угтагдан, Вьетнамай ажалшадай партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь нүхэр ЛЕ ЗУАН съездые амаршалан, баяр хүргэбэ.

* * *

Үдэшын заседани дээрэ КПСС-эй Центральна Комитедэй тоосоото элидхэлые, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин тоосоото элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэ үргэлжэлбэ.

Узбекистанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Ш. Р. РАШИДОВ, КПСС-эй Краснодарска крайкомой нэгэдэхи секретарь Г. С. ЗОЛОТУХИН, Грузиин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь В. П. МЖАВАНАДЗЕ гэгшэд заседани дээрэ үгэ хэлэбэ.

Аха дүү партинуудай түлөөлэгшэд: Германиин социалис нэгэдэмэл партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь нүхэр ВАЛЬТЕР УЛЬБРИХТ. Польшын хүдэлмэришэдэй нэгэдэмэл партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь нүхэр ЭДВАРД ГЕРЕК, Франциин Коммунис партиин Генеральна секретариин орлогшо нүхэр ЖОРЖ МАРШЕ делегадууд болон айлшадаар халуунаар угтагдан, съездые амаршалан үгэ хэлэбэ.

...ВА. Кремльдэхи Съезднүүдэй ордоной заседаниин зал соо. КПСС-эй XXIV съезд дээрэ.
Фототелеграфаар абтаба. (ТАСС).

БУРЯАДАЙ АЖАЛШАДАЙ АМЖАЛТЫН МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

МОСКВА, КРЕМЛЬ

КПСС-эй XXIV СЪЕЗДЫН ПРЕЗИДИУМДЭ

Иимэ партитай байһандаа ехээр урмашан, омогорхон, хүндэтэ нүхэд делегадууд, таанадтаа халуун баяр хүргөөд, манай инаг ороной аша туһада үрэ ехэтэйгээр ажаллахыетнай хүсэнэбди.

Коммунис байгуулалтын шэнэ шатын түсэб хараалжа байһан партиин съездын хүдэлмэреэр орденто Буряадай коммунистнууд, бүхы ажалшад ехэ анхаралтайгаар һонирхоно.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэһэн КПСС-эй ЦК-гай тоосоото элидхэл ажалшадай эдэбхи үүсхэлэй шэнэ дэбжэлтэ үүсхэбэ.

Буряадаймнай ажалшад наймадахи табан жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргээ гэжэ сэдьхэлээ ханангяар съездэ элидхэнэбди. Промышленна продукци үйлэдбэрилхэ табан жэлэй даабари болзорһоо урид 1970 оной декабриин 11-дэ дүүргэгдээ. Тэрэшэлэн промышленна үйлэдбэрилгын хэмжээн 1,6 дахин дээшэлээ, тэрэнэй 80,9 процентнь ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар туйлагдаа, үйлэдбэриин гол фонднууд 1,3 дахин нэмээ.

Табан жэлэй хугасаа соо Буряад орондо үйлэдбэриин шэнэ предприятинууд эмхидхэгдэн байгуулагдаа, олон предприятинууд һэльбэгдэн шэнэдхэгдээ.

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд хүдөө ажахын янза бүриин продуктнуудые гүрэндэ худалдаха табан жэлэй түсэб дүүргээ.

КПСС-эй XXIV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө мүрысэн, Буряадай республикын ажалшад съездын урда тээ абаһан уялгануудаа дүүргэбэ. Байгша оной түрүүшын кварталда даабариһаа гадуур 2 миллион түхэригэй продукци үгэхэ гэһэн уялгаяа 4 миллион түхэригтэ хүргэжэ, промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд съездэ иимэ бэлэг барнба.

Кварталай түсэбһөө гадуур 2000 тонно цемент, 40 мянган кубометр модо, 1 миллион условно хэһэг шифер, 6 мянган метр ноохон бүд орондоо үгэбэ.

Үнгэрһэн жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, барилга-хабсаралгын хүдэлмэри 15 процентээр ехэ болоо.

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд нэгэдэхи квартал̄айнгаа түсэб болзорһоонь урид дүүргэжэ, съездые угтаба. Түсэбһөө гадуур 5000 тонно һүн, 5 миллион үлүүтэй үндэгэн, 1000 тонно мяхан гүрэндөө худалдагдаа.

Партиин хүтэлбэри доро коммунис байгуулалтын бүхы участогуудта совет арадай туйлаһан амжалтанууд манай агууехэ Эхэ ороной түлөө омогорхол түрүүлнэ.

КПСС-эй ЦК-гай тоосоото элидхэл шагнаад, ороной экономико болон соёл культурые саашадань хүгжөөхэ һайн һайхан түсэбөөр баясан урмашаһан республикын ажалшад шэнэ дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абана.

Буряадай ажалшад Коммунис партиин ленинскэ хараа шугамые нэгэ һаналтайгаар дэмжэн, ехэтэ һайшаана, энэмнай партиин сэсэн мэргэн хүтэлбэреэр коммунизм байгуулха хэрэгтэ шэнэ амжалта туйлаха арга нүхэсэл мүн гэжэ мэдэрнэ.

Совет арадай дайшалхы манлай Советскэ Союзай Коммунис парти мандаха болтогой!

КПСС-эй БУРЯАДАЙ ОБКОМ,
БУРЯАДАЙ АССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ,
БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМ,
ПРОФЕССИОНАЛЬНА СОЮЗУУДАЙ ОБЛАСТНОЙ СОВЕТ.

* * *

Буряадай АССР-эй Улаан-Үдын районой колхоз, совхозуудай ажалшад социалис уялгануудаа болзорһоонь урид дүүргэһэн тухайгаа КПСС-эй XXIV съездэ элидхэнэ.

Табан жэлэй туршада гүрэндэ хүдөө ажахын продуктнуудые худалдаха түсэб орооһоор —110 процент, овощоор—105, мяхаар —117, һүөөр —107, үндэгөөр—124, нооһоор—120 процент дүүргэгдээ.

КПСС-эй XXIV съездын хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ оролсожо, районой ажалшад гүрэндэ худалдаха 1-дэхи кварталай түсэб мяхаар —107, һүөөр —127, үндэгөөр —145 процент дүүргэбэ. Районой ажахынууд хабарай тарилгын хүдэлмэридэ бэлдэнхэй.

Ороной экономикые саашань хүгжөөхэ, совет арадай материальна ажана байдалые дээшэлүүлгэдэ зорюулагдаһан манай партиин ленинскэ политикые районой ажалшад нэгэн дуугаар һайшаана.

1971 ондо абаһан социалис уялгануудаа болзорһоонь урид дүүргэхэбди гэжэ коммунистнууд, аймагай бүхы ажалшад КПСС-эй XXIV съездые найдуулна.

КПСС-эй УЛААН-ҮДЫН РАЙКОМ,
УЛААН-ҮДЫН АЙМАГАЙ. АЖАЛШАДАЙ ДЕПУТАДУУДАЙ СОВЕДЭЙ ГҮЙСЭДКОМ.

* * *

Буряадай АССР-эй Зэдын аймагай коммунистнууд ба бүхы ажалшад КПСС-эй XXIV съездын делегадуудые халуунаар амаршалаад, наймадахи табан жэлэй даабариин дүүргэлтэдэ оруулһан өөһэдынгөө хубита тухай баяр баясхалантайгаар элидхэнэ. Табан жэлэй туршада аймагай ажахынууд гүрэндэ хүдөө ажахын продукци худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргээд, түсэбһөө гадуур 220 мянга гаран центнер оооһо таряа, 45 мянган центнер һү, 1395 центнер нооһо, 529 центнер мяха, 3,5 миллионһоо үлүү үндэгэ гүрэндөө худалдаа.

Ойн баярай жэлдэ аймагаймнай колхоз, совхозууд ажал хүдэлмэреэ бүтээсэтэйгөөр эмхидхэжэ, ашаг олзотой гараа. Мүн энэ оной нэгэдэхи кварталай түсэб болзорһоо урид дүүргэгдэнхэй.

Партиин XXIV съездын урда тээ шэнэ табан жэлэй Директивэнүүдэй проектые аймагаймнай ажалшад анхаралтайгаар зүбшэн хэлсээ. Тиигэжэ оронойнгоо арадай ажахые саашадань хүгжөөхэ, совет арадай ажана байдал һайжаруулха талаар түрэл Коммунис партиингаа хараалһан асари ехэ программые бүхы колхознигууд, совхозуудай ажалшад үнэн зүрхэнһөө һайшаана.

Зэдын аймагай ажалшад юһэдэхи табан жэлэй түсэб, съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ социалис мүрысөөндэ хододоо түрүү жагсажа, ехэ амжалта туйлаха байха гэжэ түрэл партиингаа XXIV съездые найдуулнабди.

КПСС-эй ЗЭДЫН РАЙКОМ,
ЗЭДЫН АЙМАГАЙ АЖАЛШАДАЙ ДЕПУТАДУУДАЙ СОВЕДЭЙ ГҮЙСЭДКОМ.

ҺОНИРХОНО, ТАНИЛСАНА, УРМА ЗОРИГ БАДАРУУЛНА

...БХАЛАНТА ТҮСЭБҮҮДТЭ БАЯСАНАБДИ

...улата хизаарай хонишод, ...манай ленинскэ партиин ...ын хүдэлмэриин хойно... баяртайгаар адаглажа, ...И. Брежневэй элидхэлтэй ...танилсажа байнабди.

...колхознигууд шэнэ табан жэлые һайн һайхан ажал хэрэгээрээ угтаба. Районоймнай 300 гаран отарада бултандань түл абалга амжалтатайгаар ябажа байнхай. 100 хонин бүриһөө 130 хурьга абахын түлөө олон хонишод тэмсэнэ. Би өөрөө 145-ые абаха һанаатайб.

Манай районой ажахынууд табан жэлэй түрүүшын жэлдэ 63 мянга гаран центнер мяха, 13 мянган центнер һү, 20 мянга гаран центнер нооһо худалдаха түсэбтэй. Тэрэмнай бэлэн хэрэг бэшэ. Тиимыень мэдэжэ байһан туладаа, хүн зомнай хаанашье һаа, сог залитайгаар, хэшээл оролдосотойгоор ажаллана.

Партиин хараа түсэбүүдые халуунаар һайшаанабди, арадайнгаа аша туһада үрэтэй һайнаар ажаллахыень коммунистнуудай съездэ хүсэнэбди.

К. ОМУРАЛИЕВ,
Киргизэй ССР-эй Кочкорско районой Ждановай нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон.

...НСКЭ ПАРТЯАРАА ...ОМОГОРХОНОБДИ

...обществын бүхы хүгжэл... наукын амжалта туйлал... научно-техническэ дэб...өрынгөө элидхэл соо Л. И. ...холбоһондонь бидэнэр, эр...р баясажа, зоригжобобди. ...партяараа, агууехэ со...ара сэдьхэлээ халитараа ...могорхонобди.

И. БЕЛОДЕД,
УССР-эй Наукануудай ...демиин вице-президент.

ПАРТИТАЯА ҮНЭН ЗҮРХӨӨРӨӨ ХОЛБООТОЙБДИ

Коммунистнуудшье, партийнабэшэшье хүдэлмэришэд,— бидэ бүгэдөөрөө нүхэр Л. И. Брежневэй элидхэлые, хүдэлмэришэн анги тухай тэрэнэй хэлэһэн һайн һайхан үгыень ехэл баяртайгаар шагнабабди.

Энэ табан жэл соо оромнай бүри хүсэтэй болохо, арад зоноймнай байдал улам һайжарха. Партиин түсэбые бэелүүлхын тула хамаг юумэ бидэнэр, хүдэлмэришэд, хэхэбди.

Т. БУБЕЛО,
автопогрузчигуудай Львовско заводой хэбшэдэй бригадын бригадир.

ЭХЫН ҮГЭ

Совет арадай байдалые улам һайжаруулхаһаа үлүү анхарал оролдолгын түрэл Коммунис партидамнай үгы байһаниинь дахинаа эли тодоор харуулагдаба.

Олон үхибүүтэй айлнуудай, ажалагша эхэнэрнүүдэй, пенсионернүүдэй, һурагшадай ажаһуудал улам һайжаруулха тухайда хэлэгдэһэн мүрнүүдые сэдьхэлээ хүдэлгэнгүйгөөр уншахын аргагүй байба.

Манай социалис общество бидэнэрые, олон үхибүүтэй эхэнэрнүүдые анхарал оролдолгоороо ходо хүреэлжэ байгаа юм. 11 үхибүүдтээ һара бүри гүрэнэй тэдхэмжэ абагшаб. Бүлын гэшүүн бүхэнэй олзо доходой һарадаа 50 түхэригһөө дээшэ гарахагүй юм һаань, хэдышье үхибүүтэй айл тэдээндээ гүрэнэй мүнгэн тэдхэмжэ хойшодоо абадаг болохонь ха юм. Ондоошье олон янзын хүнгэлэлтэ, тэдхэмжэ тогтоогдохо болобо.

Эдэ бүгэдын түлөө Коммунис партидаа ехэл һайн даа гэжэ хэлэхэ байнаб!

КУМРИ ИБАДУЛЛА КЫЗЫ,
Баку. **Эхэ-герой.**

Арадта алба хэхэ гээшэ—хүндэтэйшье, һайшаалтайшье хэрэг

Улад зоной үзэл бодол, сэдьхэл бүрилдүүлхэдэ литература ба искусствын дүүргэхэ ехэ үүргэ тухай өөрынгөө элидхэл соо Л. И. Брежнев тон тодоор хэлэһэн байба. Тэрэ агууехэ хэрэгтэ хабаадагша бололсоноб гэжэ бодоходо, аятай зохид байнал.

Партиин агууехэ бүхы ажал хэрэгүүдтэнь тэрэнэй найдамтай, үнэн туһалагшадынь ходо байхабди гэжэ баярай эдэ үдэрнүүдтэ хэлэхэ дурамни хүрэнэ.

З. СТОММА,
СССР-эй арадай артист.
Минск.

АШЫЕНЬ ХАРЮУЛАН...

...Брежневэй XXIV съезд ...эн тоосоото элидхэлые ...тон ханангяар шагнаад, ...йхадаа, түрэл Коммуу...най хододоо хүн зоной ...аруулха гэжэ оролдо... гэжэ үшөө дахин мэ... Би багша хүн хадаа ара...элдэ хабаатай юумэнүүдые бүришье һонирхон уншаа бэзэб. Тиихэдэ ээлжээтэ табан жэлэй үедэ багшанарай, эмшэдэй болон бусад алба хаагшадай салин хүлһэнэй нэмэхэ байһанда баясаа зон аабзабди.

Гэхэ зуура хүүгэдые хүмүүжүүлхэ, һургаха хэрэгтэ хамаг наһаяа, хамаг эрдэм бэлигээ зорюулха гэһэн зон хадаа гансал эдихэ абахаяа урдаа хараад һууха бэшэ, харин хүн бүхэн түрэл партиингаа ашые харюулан, улам бүри һайнаар хүдэлхэ гэһэн зорилготой байха ёһотой бшуу. Тэрээндэ бидэнии Коммунис парти урмашуулан зоригжуулна.

Д. ЦЫРЕНОВА,
Бэшүүрэй аймагай Шэбэртын дунда һургуулиин багша.

ХЭЛЭҺЭНДЭЭ ХҮРӨӨБДИ

...Коммунис партиимнай ...съездын хүдэлмэреэ эхил... «Байгал» племхозой ... сэдьхэл зүрхэндэ, ...олдо бүхөөр хадуугдан... ...улинай «Орбита» гэжэ ... түхеэрэлгын ашаар ...алшад партийна съездын ... ЦК-гай Генеральна ... Л. И. Брежневэй хэһэн ... удхатай элидхэлые ... зориг дээрээ үшөө ехэ ...эбэ.

...ажахын ажалшад Коммуу...лалтын шухала асуудалнуудые шиидхэжэ байһан съездээ иигэжэ элидхэнэ: **Эхэ орондоо мяха, һү худалдалгаар юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй нэгэдэхи кварталай түсэб болзорһоо урид, үлүүбшэлэн дүүргэгдээ — городуудай хүдэлмэришэдтэ 400 центнер (түсэб 200 центнер) һайн шанартай мяхан, түсэбөөр хараалагдаһан 3000 центнерэй орондо 3120 центнер һүн мартын 25-да эльгээгдээд байгаа.**

Иимэ амжалта шэн зоригтойгоор, эсэхэ сусахаяа мэдэнгүйгөөр хүдэлһэн малшад, хонишод, һаалишад шиидхээ гээшэ. Съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй манлайда һаалишад Д. Л. Дондопов, А. Е. Степанова, В. П. Золтуева, мал шахагшад Н. Н. Логинова, Е. А. Хвостова, Л. Н. Загрузина, хонишод Долгор Будаева, Бальжин Цыренов гэгшэд жагсанхай.

Ажалша бэрхэ зонуудай амжалтаар баясангүй байхын аргагүй.

Манай ажахын хүдэлмэришэн бүхэн партиин XXIV съездые ажалай амжалтаар угтаа, амжалтаяа улам арьбажуулна.

С. ХАЛТУЕВ,
«Байгал» племхозой партбюрогой секретарь.

ҺАЙН ДАА, АГУУЕХЭ ПАРТИМНАЙ!

Түрэл Коммунис партиимнай съезд бүхэн үнгэрэгшэ үе шатын байдалда гүнзэгы тобшолол хэжэ, оронойнгоо саашанхи хүгжэлтын хараа шугамуудые тодорхойлон хараалдаг.

Энэ боложо байгаа съезд илангаяа ехэ удха шанартай. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй элидхэл шагнахада, үнгэрһэн табан жэлэй турша дотор Эхэ орон, арадаймнай дабажа гараһан гайхамшаг һайхан зам, ехэ амжалта туйлалтанууд аржыса элирхэйлэгдэхэһээ гадна, коммунистнуудай эндэ ямар гайхамшаг үүргэ бэелүүлһэн тухай, ажахы, соёл культурын саашанхи асари ехэ хүгжэлтын хараа замууд тухай угаа тодоор хэлэгдэбэ. Омогорхобо, баясабашьеб!

Гэхэтэй хамта элидхэл соо манай интеллигенци, залуушуул, тэдэнэй аша габьяа тухай ямар хурса тобшолол, ямар һайхан үгэнүүд хэлэгдэбэ гээшэб! Бидэ — багшанар энэ магтаал, һайшаал, захяа заабаринень тон хүндэтэйгөөр хүлеэн абабабди. Гэгээрэлэй, гү, али соёлой фронт дээрэ ямар үүргэ дүүргэһэн тухайдаа, мүн саашадаа юу хэхэ тухай гол хараа шугамаа ойлгожо абабабди.

Партиин съездын документ, шиидхэбэринүүдые нигээд бүри гүнзэгыгөөр шудалха, үдэр бүриингөө хүтэлбэри болгон, шударгыгаар бэелүүлхэ гээшэ булта бидэнэй арюун нангин уялга болобо.

Бидэнэр техникумдээ студентнэрые бүри һайнаар һургахаһаа гадна, тэдэнии коммунис гүнзэгы үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлхэ тушаа илангаяа ехэ анхарал хандуулха, тиихэдээ комсомолойнгоо эхин организациин ажал хүдэлмэриие эрид һэргээхэ, эдэбхитэй шударгы болгохо болонобди. Абаһаар хэлэхэ юумэмни иимэ байна.

Һайн даа, агууехэ партимнай!

Д. ГАЛДАНОВ,
Сэлэнгын индустриальна техникумэй багша.

КПСС-эй XXIV СЪЕЗД ДЭЭРЭ

1971 оной мартын 30 Эхэ ороноймнай түүхэ дотор мартагдашагүй толотомо һайхан үдэр болошо орохо. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй съездэ уншажа үгэһэн Центральна Комитедэй тоосоото элидхэлые олон миллион зон угаа ехэ анхаралтайгаар шагнаба. Ороной дотоодын ба уласхоорондын байдал тушаа марксистско-ленинскэ гүнзэгы шэнжэлэлэй элидхэл соо хэгдэһэниинь, бүгэдэ ниитын эб найрамдал, арадуудай аюулгүй байдал бэхижүүлхэ зорилготой бүтэмжэтэй зохид дурадхалай хэгдэһэниинь, коммунис байгуулалтын дэлгэрэнгы үргэн хараа түсэбэй тэрэ элидхэл дотор харуулагдаһаниинь хүн зоной угаа ехэ һонирхол татаба, ажалай ба политическэ улам ехэ эдэбхи хэшээл үүсхэбэ.

Оронойнай хото, хүдөөгэй олон нютагта митингнүүд үнгэргэгдэжэ, съездын нэрэ дээрэ хэдэн зуун телеграмма ябуулхадаа, юһэдэхи табан жэл соо ажалай шэнэ илалтануудые туйлахаар бэлэн байһанаа партидаа, тэрэнэй ленинскэ ЦК-да ажалшад рапортлан мэдүүлһэн байнад.

Съездын хүдэлмэри үргэлжэлүүлхэеэ мартын 31-дэ Кремльдэхи Съезднүүдэй ордон соо делегадууд дахин сугларба.

Зал соо — хилын саанахи коммунис, национально-демократическа ба зүүнэй социалис партинуудай түлөөлэгшэд.

Үглөөнэй 10 час. Түрүүлэгшээр һуугаа нүхэр **М. А. Суслов** КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин тоосоото элидхэл хэхын тулада тэрэ комиссиин түрүүлэгшэ нүхэр **Г. Ф. Сизовто** үгэ үгэнэ.

Тэрэнэй һүүлээр КПСС-эй Центральна Комитедэй тоосоото элидхэлые, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин тоосоото элидхэлые делегадууд зүбшөөн хэлсэжэ оробо.

КПСС-эй МГК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр **В. В. Гришин** үгэ соогоо иигэжэ хэлэбэ: партиин юһэн зуу мянга гаран гэшүүдые съезд дээрэ түлөөлжэ байгаа Москвагай партийна организациин делегаци ниислэл хотын коммунистнуудай, бүхы ажалшадай һанал бодол элирхэйлэн, КПСС-эй Центральна Комитедэй политическэ хараа шугамые, бодото ажал ябуулгые хүсэд дүүрэнээр һайшааха гэжэ дурадхана.

Москва болбол социалис агууехэ гүрэнэймнай арюун һүлдэ тэмдэг байһан тулада бүхы совет хүнүүдтэ үнэтэй, хүндэтэй юм, тиин Москва тухай үнэн зүрхэнһөө, халуун һайханаар элидхэл соогоо Л. И. Брежнев хэлэһэн байна. Москвае жэшээтэ коммунис город болгохо гэһэн зорилго табигдаба. Манай агууехэ саг үеын нэрэ түрэдэ хүрэмөөр, улам һайхан, улам зохид город Москвае болгохын тулада городой партийна организаци, ниислэл хотын ажалшад хамаг бүхы юумэ хэхэ.

Партиин XXIII съездын, ЦК-гай Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, коммунистнуудые, бүхы ажалшадые үзэл сурталай-политическэ талаар хүмүүжүүлхэ ажалаа Москва городой партийна организаци улам шангадхаба. Гэхэтэй хамта, ажалшадые коммунис үзэлөөр хүмүүжүүлхэ хэрэг һайжаруулхын тула партийна организацинууд үшөөл ехэ юумэ хэхэ ёһотой. Мүн ажалай журам, эмхидхэл ба хүн зоной ушар ёһо мэдэлгые дээшэлүүлхэ талаар ехэ юумэ хэгдэхэ ёһотой.

Трибуна дээрэ — Украинын компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр **П. Е. Шелест**. КПСС-эй Центральна Комитедэй научна үндэһэтэй, бүтэмжэтэй зүб политикань бүхы ажал хүдэлмэриимнай үндэһэниинь болошо үгэһэн, экономикоёо, эрдэм соёлоо хүгжөөхэдэмнай, ажалшадай байдал һайжаруулхадамнай бүри ехэ амжалта бидэнэй туйлахада туһалһан байна гэжэ П. Е. Шелест тэмдэглэбэ.

Украинын индустри ороной промышленна үйлэдбэриин юрэнхы хэмжээн дотор ехэхэн хубииень эзэлдэг. Табан жэлэй турша соо республика соомнай миллиард гаран тонно нүүрһэ абтаба гээд оратор мэдээсэбэ. Ехээр абтаһан нүүрһэн бүхыдөө ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар абтаһан, тиихэдээ КПСС-эй XXIII съездын Директивэнүүд дотор хараалагдаһанай ёһоор, ажалшадай тоо үсөөрүүлэгдэһэн байгаа.

Шиидхэгдээгүй асуудалнууд тухай хэлэхэдээ, металлургическа промышленностьда түрүү һайн технологи үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэхэ, ажал ехэтэй хүдэлмэриень оньһожоруулха, хуушарһан зэмсэг түхеэрэлгые шэнэдхэхэ шухала гээд тэмдэглэбэ. Арадай ажахыда түлишын бүри ехээр хэрэгтэй болошо байһан дээрэһээнь нефтиин ба газай индустриин хажуугаар, нүүрһэнэй промышленностиие, тусгаарлабал, Донецкэ бассейниие хүгжөөхэ хэрэгтэй гээд нүхэр Шелест тэмдэглэбэ.

Республика доторнай хүдөө ажахын продукци үшөөл багаар абтана гэжэ Украинын Коммунис партиин һая болоһон съезд тэмдэглэбэ. Зарим ажалаар, тусгаарлабал, ороохо таряа ургуулха талаар КПСС-эй XXIII съездын Директивэнүүдээр тогтоогдоһон хэмжээндэ хүрөөгүйбди. Түсэбөөр хараалагдаһан мүнгэ зөөри, техникэ, үтэгжүүлгэ, материально-техническэ бусад хэрэгсэлнүүдэй дутуугаар табигдаһаниинь хүдөө ажахын хүгжэлтэдэ муугаар нүлөөлбэ.

Продукци наймаанда дамжуулха, шухала түхэлэй олонхи зүйлнүүдые гаргаха талаар нэгэдэхи кварталайнгаа түсэбые Украинын промышленна предприятинуудай коллективууд болзорһоонь урид дүүргэбэ гэжэ оратор мэдээсэбэ. Колхоз ба совхозууд хабарайнгаа тарилга амжалтатайгаар хэжэ, намарайнгаа тарилгын хойноһоо харууһалжа байна. Гүрэндэ мяха ба һү худалдаха талаар нэгэдэхи кварталай түсэб болзорһоо урид дүүргэгдэе.

Үгынгөө түгэсхэлдэ нүхэр П. Е. Шелест иигэжэ хэлэбэ: бидэнэр урагшаа этигэл найдабаритайгаар харанабди. Совет хүнүүд марксизм-ленинизмын бүгэдые илагша һургаалаар зэбсэгжэнги агууехэ партитай — Ленинэй партитай юм. Бата нэгэдэлтэй, олон зонтой нягта барисаатай байһанаараа манай парти хүсэтэй.

Тэрэнэй һүүлээр Казахстанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр **Д. А. Кунаев** үгэ хэлэбэ. КПСС-эй Центральна Комитедэй эрхилдэг аша үрэтэ тон ехэ хүдэлмэриие тэрэ тэмдэглэбэ. Ниитын байдалай уг удхые гүнзэгыгөөр ойлгохо шадабарида, партийна хүтэлбэриин ленинскэ гол ёһонуудые шууд сахиһанай үндэһөөр ажал ябуулгаяа бэелүүлхэ шадабарида манай партиин дайшалхы штабһаа эдэ жэлнүүдтэ һуралсажа байгаабди.

Центральна Комитедэй, тэрэнэй Политбюрогой үдэр бүриин олон янзын эршэтэ хүдэлмэри соогуур, тон орёо, заримандаа — уласхоорондын тон хурса асуудалнуудые Ленин мэтэ үнэхөөр харюусалгатайгаар шиидхэдэг оршон байдал соогуур коллективые нэгэдүүлэн, партиингаа, арадайнгаа ашата һайн ажалда бүхы ЦК-гай оролдолго хэшээлые нүхэр Л. И. Брежневэй юрюулжэ шададагыень түсгаар тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Партиин XXIII съездын һүүлээр совет Казахстанай социально-экономическа түхэл шарайн тон ехээр хубилһан тухай саашань оратор хөөрэжэ үгэбэ. Ороной Зүүн районуудай үйлэдбэриин хүсые маша ехээр хүгжөөхэ гэһэн партиин хатуу шанга хараа шэглэлынь ленинскэ национальна политикатай хүсэдөөр тааралдана, тиигээд казах газар дайдада эрхим һайнаар бэелжэ байна гэбэ.

Зургаан жэл соо тушааха тарягаа — 61,2 миллион тонно ороохо табан жэлэй турша соо Казахстан тушааба гэжэ нүхэр Д. А. Кунаевай хэлэхэдэнь, зал соо һуугшад тэрэ мэдүүлгыень альга ташалгаар угтаба.

Үнгэрэгшэ табан жэл соо туйлагдаһан амжалтанууд тухай хэлэхэдээ, тэрэмнэй манай ороной арадуудай, хамагай түрүүн агууехэ ород арадай бэе бэедээ ходо туһалжа байдагайнь аша үрэнь гэжэ оратор тэмдэглэбэ. Арадуудай ленинскэ хани барисаан үүсхэн зохёохы ажал соогуур улам бэхижэбэ, улам гүнзэгы болобо.

Парижай Коммунын 100 жэлэй ой тэмдэглэхэеэ, эб найрамдалай ба социализмын аша туһада XXIV съездын хүдэлмэриие амжалтатай үргэлжэлүүлхыень Ленинэй партида хүсэхэеэ француз нүхэдүүд, Франциин кооператорнууд съездэ сэсэг эльгээтээ гээд мэдээсэхэ зуураа, түрүүлэгшээр һууһан нүхэр М. А. Суслов хэлэбэ.

Тэрэ үгыень делегадууд, айлшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаба.

Съездын эхэнэр делегадуудай президиумдэ ябуулһан иимэ бэшэг нүхэр М. А. Суслов уншажа үгэбэ:

«Советскэ Союзай Коммунис партиин XXIV съездын эхэнэр делегадууд, бидэнэр, сэсэг эльгээһэнэйнь түлөө француз кооператорнуудта гүнзэгы баяр баясхалангаа хүргэнэбди. Газар дэлхэй дээрэ амгалан тайбан, хани барисаата байдалтай байхыень эхэнэрнүүд бүгэдөөрөө үнэн сэдьхэлһээ хүсэнэ. Улаан, ягаан сэсэгүүд газар дэлхэй дээрэ ходо һалбаржа, дайнай дүлэн бү соробхилог лэ!

Эб найрамдал мандаха болтогой!»

Ленинизмдэ үнэн сэхэ байлга гэһэн үгэнүүдээр тоосоото үе соо партиин хэһэн бүхы хүдэлмэриин удхые тон тодоор гаргажа болоно гээд КПСС-эй Ленинградай обкомой нэгэдэхи секретарь **Г. В. Романов** мэдүүлбэ. Центральна Комитедэй, Политбюрогой, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин зүгһөө саг үргэлжын анхарал оролдолго үзэжэ байгаабди, манай ажалай ямаршье асуудалаар зүбшөөл үгэдэг, бодото туһаламжа үзүүлдэг байба гэжэ тэрэ хэлэбэ. Иимэ арга гуримаар ажаллахые Ленинградай партийна организаци нэгэн һаналтайгаар дэмжэнэ.

Эрдэм ба үйлэдбэриие суглуулха, нэгэдүүлхэ гээшэ зайлашагүй шухала хэрэг болобо, үйлэдбэриин-ажахын тон хүсэтэ нэгэдэлнүүд ниитын үйлэдбэриин ажахын тоосоото гол һалбаринууд болохо ёһотой гэһэн, партиин ЦК-гай тоосоото элидхэл доторхи тобшололые дүүрэнээр дэмжэнэбди гэжэ оратор хэлэбэ. Бидэнэр өөһэдынгөө байдал дээрэһээ тэрэниие ойлгожо абаа һэмди. Үйлэдбэриин ба научно-үйлэдбэриин 57 нэгэдэл Ленинградта, мүн областьдошье мүнөө үедэ бии болгогдоод, амжалтатайгаар ажаллажа байхадаа, промышленна продукциин гурбанай нэгэ хубииень гаргана. Үйлэдбэриие эмхидхэлгын ба хүтэлбэрилгын энэ түрүү шэнэ аргын ехэ һайн байһыень манайшье нэгэдэлнүүдэй, орон соохи бусадшье нэгэдэлнүүдэй ажалай дүнгүүд эли тодоор харуулба.

Трибуна дээрэ — Ивановска областиин Яковлевска льнокомбинадай бүд нэхэгшэ нүхэр **А. В. Смирнова**. Улад зоной хэрэглэдэг эд бараа гаргадаг промышленностиин удельнэ хубиие түргэнөөр ехэ болгохо гэһэн зорилгые бидэнэр, бүд нэхэгшэд, тон һайнаар ойлгонобди. Тиимэрхүү ажал урданшье хэжэ байһан, дотоодынгоо нөөсэ бэдэржэшье байһан байнабди. Үнэтэ олон дурадхал оруулагдаа. Үйлэдбэриие техническэ талаарнь шэнээр зэбсэгжүүлхэ, коллективые социальна талаарнь хүгжөөхэ предприятиингаа түсэбые табихадаа, тэрэ дурадхалнуудые үндэһэ болгоо һэмди. Табан жэлэй туршада улһан бүд гаргалгые 45 процентээр, ажалай бүтээсые 43 процентээр дээшэлүүлхэ гэжэ хараалагдана. Энэ жэлэй түсэбые Агууехэ Октябриин һайндэр болотор дүүргэхэ гэһэн уялга абанаб. Тиибэл, түсэбһөө гадуур 22,5 мянган метр бүд гаргахаб. Табан жэлэйнгэ түсэбые дүрбэн жэл соо дүүргэхэ гэжэ бодоноб.

Бүд нэхэгшэ эхэнэрнүүдэй алдарта ажал тухай ном, зүжэг бэшыт, дуу зохёогыт гэжэ литературын ба искусствын ажал ябуулагшадта оратор хандаба.

Үгынгөө түгэсхэлдэ А. В. Смирнова иигэжэ хэлэбэ: съезд дээрэ ойлгожо, мэдэжэ абаһан юумэеэ бүхыдэнь, съезд дээрэһээ олоһон эршэ залияа бүхыдэнь хамта ажаллагша нүхэдтөө абаашажа дамжуулхаб. Үүсхэлтэйгээр ажаллахаһаа, хаанашье, хэзээдэшье бусадта жэшээ болохоһоо үлүү уялга коммунист хүндэ байдаггүй ха юм. КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар бэелүүлхын тулада совет хүдэлмэришэд хамаг юумэ дууһан хэхэ гэжэ түрэл партиингаа съездые найдуулхыемни

КПСС-эй ЦК-гай Генетарь нүхэр Л. И. Бреж
лые зүрхэндөө
набди гээд Белору
тиин ЦК-гай нэгэдэхи
хэр **П. М. Машеров**
соо харуулагдаһан
элдэб олон тобшо
социалис Эхэ оро
саашадань хүгжөөлгы
грамма коммунистнуудай
олон миллион хүсэ
тиин, тэрэнэй Центральна
түлөө, коммунизмын
үнэн сэхэ, зориг түгэлдэр
дай түлөө омогорхолые
соо бии болгоно.

Белоруссиин ажалшадай
жэлнүүдтэ туйлаһан
тухай хөөрэжэ үгөөд,
промышленность ба
шэнэ табан жэл соо
түсэбүүд дээрэ оратор
дэм ба техникын, түрүү
лэй туйлалтые үйлэдбэри
нөөр нэбтэрүүлхэ хэрэгтэй
дэглэбэ. Ажалтай барисаа
наукые үйлэдбэритэй
холбожо, эрдэмэй
ажалда үргэнөөр нэбтэрүү
ха научно-үйлэдбэриин
дые бүри зоримгойгоор
болохо һэн. Энэ талаар
юумэ хэгдэхэ байһыень
бан жэлэй дүй дүршэл

КПСС-эй Горьковско
гэдэхи секретарь нүхэр
ленников. Узбекистанай
ЦК-гай нэгэдэхи секретарь
Рашидов, КПСС-эй
крайкомой нэгэдэхи секретарь
Г. С. Золотухин, Грузин
тиин ЦК-гай нэгэдэхи
хэр **В. П. Мжаванадзе**
шэлэн үгэ хэлэһэн байна
Союзай Коммунис партиин
на Комитедэй жэнхэни
мые, бодото ажал ябуулга
лэгшэд бултадаа халуун
ба. Манай гүрэниие дам
хүгжөөхэ, улад зоной
һайжаруулха гэһэн һүр
мүнөөнэй программа —
хай, ажалша хүн тухай
партиин анхарал оролдолго
доор харуулна гээд
лэбэ.

Аха дүү партинуудай
Вьетнамай ажалшадай
ральна Комитедэй Нэгэдэхи
нүхэр **Ле Зуан**, Германиин
нэгэдэмэл партиин Центральна
митедэй Нэгэдэхи
Вальтер Ульбрихт. Польш
мэришэдэй нэгэдэмэл
ральна Комитедэй Нэгэдэхи
нүхэр **Эдвард Герек**, Франц
мунис партиин Генеральна
риин орлогшо нүхэр
делегадууд бөлон айлшад
наар угтагдан, съездэ

Апрелиин 1-дэ КПСС
съезд хүдэлмэрөө үргэлжэ

МОСКВА. КПСС-эй XXIV съезд. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: СССР-эй летчик-космонавтнууд Советскэ Союзай Герой В. В. Терешкова-Николаева, Советскэ Союзай хоёр дахин Герой авиациин генерал-майор А. Г. Николаев съездын делегадуудай дунда.

Фототелеграфаар абтаба. (ТАСС).

ЭБДЭРШЭГҮЙ НЭГЭДЭЛ

XXIV съездын делегадууд сэрэгшэдтэй уулзаба

М. В. Фрунзиин нэрэмжэтэ Совет Армиин Центральна байшан соо КПСС-эй XXIV съездын делегадуудай Москвагай гарнизоной сэрэгшэдтэй уулзажа үнгэргэһэн үнэн сэдьхэлэй уулзалга «Партиин түсэбүүд — арадай түсэбүүд» гэһэн уряа доро үнгэргэгдэбэ.

Съездын делегадууд: агаарай сэрэгэй хүсэнүүдэй сэрэгэй соведэй гэшүүн, политуправлениин начальник авиациин генерал-лейтенант И. М. Мороз, Белоруссиин Компартиин ЦК-гай секретарь А. А. Смирнов, Казахстанай Компартиин ЦК-гай секретарь С. Н. Имашев, Украинын ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо П. А. Розенко гэгшэд сэрэгшэдэй урда үгэ хэлэхэдээ, совет ороной коммунистнуудай ехэ дээдэ суглаанай түрүүшын хоёр үдэр тушаа хөөрэжэ үгэбэд.

Партиин съездын делегадуудай сэрэгшэдтэ ошожо, уулзаһан ушарынь Коммунис партида, Совет правительствада Эхэ ороноо хамгаалагшадай хизааргүй үнэн сэхэ, дуратай байһыень эли тодоор харуулба.

(ТАСС).

УЛААН СЭСЭГ—ФРАНЦУЗ ХАНИНАРАЙ БЭЛЭГ

Мартын 31-дэ Кремльдэхи Съезднүүдэй ордон соо улаан галханууд толорһондол болобо. Француз кооператорнууд КПСС-эй съездэ бэлэг болгон, улаан сэсэгүүдые эльгээһэн байба. Эхэнэр делегадууд баглаа сэсэгүүдые гамтайгаар барин зогсоно.

Парижай Коммунын 100 жэлэй ойе тэмдэглэхэеэ, эб найрамдалай ба социализмын аша туһада XXIV съездын хүдэлмэриие амжалтатай үргэлжэлүүлхыень Ленинэй партида хүсэхэеэ энэ бэлэг француз нүхэдүүд эльгээһэн байна гэжэ үглөөнэй заседани дээрэ түрүүлэгшээр һууһан нүхэр М. А. Суслов хэлэбэ.

Тэрэ үгыень съездын делегадууд, айлшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаба.

Съездын эхэнэр делегадуудай президиумдэ ябуулһан иимэ бэшэг нүхэр М. А. Суслов уншажа үгэбэ:

«Советскэ Союзай Коммунис партиин XXIV съездын эхэнэр делегадууд, бидэнэр, сэсэг эльгээһэнэйнь түлөө француз кооператорнуудта гүнзэгы баяр баясхалангаа хүргэнэбди. Газар дэлхэй дээрэ амгалан тайбан, хани барисаата байдалтай байхыень эхэнэрнүүд бүгэдөөрөө үнэн сэдьхэлһээ хүсэнэ. Улаан, ягаан сэсэгүүд газар дэлхэй дээрэ ходо һалбаржа, дайнай дүлэн бү соробхилог лэ.

Эб найрамдал мандаха болтогой!» (ТАСС).

Галина Михайлова дунда һургуули дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр Улаан-Үдын авиационно заводто хүдэлмэрилжэ эхилһэн юм. Тэрэ гэһээр тэбхэр хоёр жэл үнгэрбэ. Энэ үе соо нүхэр Михайлова токариин мэргэжэл тон һайнаар шудалжа, арад зоной үргэн хэрэглэлэй эд бараа бүтээдэг цехэй хүдэлмэришэдэй түрүү зэргэдэ ябалсана. Мүнөө энэ нүхэр үдэр бүриингөө даабариие 120 процент дүүргэнэ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Галина Михайлова.

Л. МАШАНОВАЙ фото.

ТУГАЛША БҮЛЭ

Репортаж

Хабарай наранай ульһатай дулааханаар шарахада, харшын арада тогтоһон хүнгэрэг саһан доошоо һэг буужа, хобол харгы бэдэрэн, жороо табин ошоно. Сээл болон тогтошоһон шалбааг тээшэ харахада, нюдэн халта һаргаад, ямаршьеб дулаахан мэдэрэл сэдьхэлдэ түрүүлжэ, урин дулаан хабарай ерэһэниинь эли мэдэрэгдэнэ. Хорёо соо байһан тугалнууд наранда игаажа аярхан зогсоно. Зариманиинь хэбтэнэшье. Хяагтын аймагай Хүдэриин совхозой нэгэдэхи отделениие даагша Михаил Дамбаевич Дамбаев тугалнууд тээшэ заажа:

— Эдэш эдеэлжэ садашоо байна, — гэбэ. Нээрээшье хүхэхэн үбһэндэ лаб садаһан тугалнууд хэбэртэй. Монсогор тарганууд.

— Эзэниинь хаана хаб? — гэжэ һонирхобоб.

— Ерэхэнь дүтэлөө ёһотой даа. Али үни ерэһэн аад,дал соогоо байна гү, — гэбэ Михаил Дамбаевич.

Иигэжэ хэлээд байтарнь, дал сооһоо хоёр хүн һубаралдан гараба.

— Бии юм байбал. Зай, танилсахал болобот. Манай бэрхэ тугалшад Соковиковтон гээшэ, — гэбэ.

Залуугай сог заляар тэдэнэй нюдэд ялалзана. Үгэ үсөөнтэй, туйлалтаараа һанаагаа амардаггүйнь хүрэһөөр мэдэрэгдэнэ.

— Николай Григорьевич, — гээд нүхэртэнь хандабабди. Ехэ удаан саг соо хүдэлөөшьегүй һаа, хараатай амжалта туйлаа гэжэ дуулаһан байнабди.

— Юуншье байшахаб даа. Дарья Семёновнатай хамта хоёр жэлэй урда тээ тугалнуудые даажа ябаа һэмди. Юрэдөө шадал зэргээрээ оролдожо, амжалта туйлахын тула хүдэлэгдөөл гээшэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ 71 толгой тугал даажа абаа һэмди. Гансаханшье толгой гарзалуулангүй, тобир тарганаар ондо оруулагдаа.

— Энэ жэлдэ хэды тугал абаха түсэбтэй гээшэбта?

Удаан бодолгото болонгүй, Николай Григорьевич хүрэһөөр иигэжэ харюусаа һэн:

— Наян толгойһоо доошо бэшэ тугал абажа тэнжээхэ гэһэн уялгатайбди, — гэжэ харюусаба.

Соковиковтон мал ажалда хүдэлжэ эхилһээр үнихэнэй болонхой. Зоотехническэ захяа заабариие нарин нягтаар сахидаг юм. Тэрэнэйнь аша үрэ харагдажа эхилээ. Юуб гэхэдэ, тугал бүхэнэйнгөө амидын шэтнүүрые үдэр соо 500 граммаар нэмээнэ бшуу.

Тугалнуудайнь байдаг дал соо оробобди. Эзэн хүнэй гар эндэ элеэр харагдана. Һаяшаг гараһан тугалнууд тэнжэжэ хэбтэнэ. Бага зэргэ үбшэлхэеэ һанаһан тугалнуудые эмнэхэ эмтэй аптечкэнүүд булангдань табяатай.

Һайнаар хүдэлжэ байһаниинь элил даа. Теэд малшадай ажаһуудалайнь эрилтэ хэр хангана гээшэб? Автолавкын ябадаг, элидхэл хөөрэлдөөнэй хирэ-хирэ үнгэргэгдэдэг, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй һэргылэмжын, хүдэлмэри ябуулдаг тухай Соковиковтон хөөрөө. Теэдшье бэрхээр хүдэлжэ байһан малшадай эрилтэ хэрэглэмжэ хангаха гээшэ шухалын шухала зорилго бшуу.

Ц. ХАМАЕВ.

Соведүүдэй һунгалта угтуулан

ЭДЭБХИ ҮҮСХЭЛТЭЙГЭЭР...

Эдэ үдэрнүүдтэ республикымнай ажалшадай хамтын нууд боложо, РСФСР-эй ба Бур АССР-эй Верховно Со аймагай Соведүүдые һунгаха талаар округуудай ко дай гэшүүдтэ кандидадуудые дэбжүүлгэ болоһон ба ружной һунгуулиин комиссинуудай бүрндхэлдэ ниитын зацинууд, предприяти, колхоз, совхозуудай коллектив дынгөө эрхим түлөөлэгшэдые дэбжүүлээ.

Ярууна

РСФСР-эй Верховно Соведые һунгаха 797-дохи һунгуулиин Забайкальска округой комиссиин бүридэлдэ «Победа» колхозой гэшүүд түрүүлэгшээ — Дамба-Нима Базарович **Дымбрыловые** дэбжүүлһэн байна. Соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай Яруунын эмхиин суглаан тус комиссиин гэшүүнээр КПСС-эй Яруунын райкомой секретарь Рабдан Гармаевич **Раднаевые** дэбжүүлээ.

Багдарин

Буряадай АССР-эй Верховно Соведые һунгаха Ципиканай окружной комиссида гэшүүнээр геологуудай Багдаринай экспедициин хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшад Иван Иванович **Лагуновые** дэбжүүлбэ. Нүхэр Лагунов тэндэ механигаар хүдэлдэг. Суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн нүхэд тэрэниие эдэбхитэй ажалша, олоной найдал бэелүүлхэ хүн гэжэ тэмдэглээ.

Суглаанууд дээрэ иимэ ажалдаа бэрхэ, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэй нүхэд һунгуулиин, мүн бусадшье окружной комиссинуудта дэбжүүлэгдээ.

Хэжэнгэ

Эндэ «50 лет Октября» совхозой хүдэлмэришэдэй ба алба хаагшадай хамтын суглаан болоо. Тэдэнэр РСФСР-эй Верховно Соведые һунгаха 797-дохи Забайкальска округой комиссиин бүридэлдэ нютагайнгаа түрүү механизатор Евдокия Бадмаевна **Нимаевае** дэбжүүлбэ. Суглаан дээрэ үгэ хэлэгшэд нүхэр Нимаевагай олониитын найдабариие харюулжа шадаха байһанда этигэжэ байһанаа мэдүүлээ. Мүн тус комиссиин гэшүүнээр Худанай леспромхозой шофер Михаил Григорьевич **Горбунов** дэбжүүлэгдэһэн байна.

Зэдэ

РСФСР-эй Верховно
һунгаха 799-дэхи һун
Сэлэнгын округой комисс
дидадуудые дэбжүүлгээр
съездын нэрэмжэтэ кол
Оёорой совхозой ажалша
лаанууд болоһон байна.
XX партсъездын нэрэмжэ
зой гэшүүд нютагайнгаа
һаалишан Дарья Даниловна
бардинае, оёоройхид совхоз
лагша инженер Степан М
Филипповые дэбжүүлээ.

Баргажан

Баргажанай леспро
бага комплексно б
дын бригадир Владимир М
Билик ажал хүдэлмэрида
гы бэрхэ, ниитын
эдэбхитэй нүхэр юм. Тэрэ
леспромхозой профсоюз
РСФСР-эй Верховно Сове
гаха 798-дахи һунгуули
байкальска округой коми
шүүнээр дэбжүүлбэ. Тус
да гэшүүнээр, мүн У
һургуулиин багша Мари
хоевна **Дамбарова** дэбжүү

Түнхэн

РСФСР-эй Верховно
һунгаха 798-дахи һун
Прибайкальска округой ко
бүридэлдэ Саянай совхо
дэлмэришэдһөө тус ажахы
делениин ветеринарна врач
Аюровна **Ошорова** дэбжүү
Мария Аюровнагай олониит
рэгтэ эдэбхитэй хабаада
дань нүхэдынь комиссиин
ний уялгые тэрэнэй
дүүргэхэ байһанда этигэжэ
наа мэдүүлээ.

* * *

Иигэжэ республикымнай
шье аймагуудта, нютаг
олониитын суглаанууд
литическэ дээдэ хэмжээнд
бэ. Һунгуулиин окружной
сиин гэшүүндэ канди
ажалай түрүүшүүл дэбжү

САБШАЛАНДА ШЭБХЭ ЗӨӨГДЭНЭ

Манай оньһожоруулагдаһан отряд намартаа сабшалан дээрээ таба мянга үлүүтэй тонно наг шэбхэ гаргаад, хүйтэн болоходо энэ хүдэлмэреэ зогсоогоо һэн.

Һаяхан түрүүшээр 4 трактор гаража, куузикугай рассада ургуулха парнигта шэбхэ зөөжэ эхилээ. Иигээд үглөө мүнөөгүй үшөө 8 колесно трактортай, 4 гусеничнэ трактортай тусхай звено сабшалан дээрэ шэбхэ гаргажа захалба. Түрүүшээр намар гараһан наг шэбхэеэ тусхай балуураар тараажа, бутаруулжа, газарайнь хүрьһэндэ оруулжа эхилхэбди.

Мартын 20-һоо майн 20 болотор габшагай хүдэлмэриин хоёр һара соо даажа байһан бүхы 800 гаран гектар сабшалан дээрэ үшөө зургаа мянган тонноһоо бага бэшэ шэбхэ зөөхэ түсэбтэйбди. Энээниие дүүргэхэ арга боломжо манда гүйсэд бии.

Үнгэрэгшэ жэлдэ 319 гектар сабшалан уһалжа, үтэгжүүлжэ, үбһэеэ өөһэдөө хуряажа абахадаа гектар бүриһөө дунда зэргээр 16 центнер үбһэ суглуулаа һэмди. Энэ жэлдэ тэрээнһээ үшөө ехэ үбһэ хуряаха хүсэлтэйбди.

П. САРАНИН,
Яруунын совхозой сабшалан һайжаруулха бригадын бригадир.

Цэдэн ГАЛСАНОВ

[К]ОММУНИСТНУУД. КОММУНИС ЁҺОНОЙ ХУРДАН АЖАЛ

...ороной ниислэл хото Москвада ...стнуудай үргэн ехэ хуралдаан ...байна. КПСС-эй XXIV съезд Со...ной бүхы ажалшадай, мүн бүхы ...бүмбэрсэг дээрэхи олониитын ...татана. Үнгэрһэн табан жэлэй ...манай түрэл партиин, совет ...һэн бүтээһэн ажал хэрэг, саа...раа түсэб тухай партиин Цент...Комитедэй тоосоото элидхэлые ...Генеральна секретарь нүхэр ...режнев хэбэ. Энэ элидхэл дотор ...ын соло, коммунистын ажал, ...ын габьяа бүри дээрэ үргэгдэ-

...бэз ши коммунист байбал, бэр...һээ сухарихагүй, гээгдэн...о абтахагүй, партиин мэдэрэл ...ехэтэй тэмсэлшэ байха уялга... — элидхэл соохи эдэ үгэнүүд ...эндэмнай тангариг шэнгээр

...унист... Энэ ямар гүн ехэ удха... Коммунистнууд хамагһаа урид ...түрүү, ниитые хүтэлэгшэ, ...дэ үльгэр жэшээ мүн. Тэдэнэр ...ажалай, шэн габьяатай, шэнэ ...түрүүшын жагсаал дээрэ ба...рай баатар мэргэшүүл мүн. ...истнууд. Коммунис ёһоной ...ажал. Эдэ хоёр үгүүлэл хоорон...нүсын, шуһа мяханай, жама ...һаршагүй нэгэн хабсаралтай ...стнуудай хэлэһэн үгэ хэһэн ...оёр хэзээдэ нэгэн удхатай, хэтэ...улан шанаһан булад шэнги ха...ртай.

...аар зуунай үе галаб үнэн ху...ой, гэрэл харанхы хоёрой, дуран ...ёрой, сагаан хара хоёрой, най...дайлалдал хоёрой, амин үхэл ...бсэшэгүй эрид шанга тэмсэлдээн ...үдэр һараяа, жэл сагуудаа ком...литэр тооложо байна. Тэдэ хоёр

тэнсэшэгүй хүсэнүүдэй эрид шиидхэхы абасалдаан табяад жэлэй саана, жабхаланта арбан долоон оной гал бурма соо болоо һэн. Тэрэ гэһэнһээ хойшо Совет орондо шэнэ үе, хүн зоной шэнэ үетэн хүгжэн, хүмүүжэн ерээ! Энэ шэнэ үе, шэнэ хүн ажал ба тэмсэлэй халуун хяһа соо шэрээгдэн гараа, совет наранай амидаралта туяан доро һалбаран ургаа!

Граждан дайһай гани сухал таража, ажахые һэргээн бодхоохо агууехэ ажал хүдэлмэри бусалба. Түрүүшын табан жэлнүүдээр түсэб хараагаа табижа, манай ороной Коммунис парти арад зоноо социализмын дардам харгыгаар хүтэлбэ. «Табан жэлые — дүрбэн жэлдэ!», «Табан жэлые — гурбан жэлдэ!» гэһэн зориг бадаруулма уряанууд Совет Эхэ орон соомнай хизаарһаа хизаар хүрэтэр салгидажа байгаа һэн.

Тэбхэр табан жэлэй саана, 1966 оной мартын 29-дэ нээгдэһэн манай партиин XXIII съезд дээрэ баталагдаһан наймадугаар табан жэл мүнөө илагша баатарнуудайнгаа тугуудай хирхагта, сээжынь энгэрнүүдтэ орден, медальнуудые яларуулба.

Тэдэнэй дунда мүн манай Буряад нютагай тугууд, энгэрнүүд үндэһэн угалзануудаараа үнгэтэн үзэгдэнэ. Баян зузаан Буряад дайдые уудалан шэнжэлэгшэд — газар доорохи хайгуулша геологуудай захиргаан, Алтан-Мундаргын хормой хязалан, ажахыгаа хүгжөөгшэ «Сибиряк» колхоз — эдэ хоёр түрүү үйлэдбэринүүдэй солые хамагай түрүүн дуудамаар. Тиихэдэ хэды олон баатар ажалшад, коммунис ажалай габшагайшуул, табан жэлэй түрүүшүүл түрэл хүрьһэнһөө урган гараа гээшэб!

Манай арад зон 1971—1975 онуудта СССР-эй ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проектые баяр баясхалантайгаар зүбшэн хэлсээд, һанаһан бүгэдөө хэлэжэ, дурадхалнуудаа бэшэжэ, партиин ээлжээтэ XXIV съездын үндэр анхаралда табиба.

Директивэнүүд соохоо хэдэхэн лэ тоо, баримтануудые эшэ татая. Эдэ тоонуудтай һайтар танилсаад, һонорхон шагнахада, миил хуурай хуби тоонуудай хосолдоон һубарилдаан бэшэ, харин уран гоё аялгатай шүлэг, дуун шэнгеэр шэхэндэ соностоно.

...Дүүшэ хүн бүридэ дунда зэргээр хубаахада, энэ табан жэл соо эли бодо олзонь гушан хубяар дээшэлхэнь, — гоё даа, бардам гээшэнь!

...Хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай хүлһэ салин дунда жэшээгээр хори гү даа, хорин хоёр хуби процентээр ехэ болохо; колхознигуудай хамтын ажалай хубита түлөөһэнь, жэшээлхэдэ, гушаад хубяар дээшэлхэнь, — гоё даа, бардам гээшэнь!

...Юһэдэхи табан жэл соо юрэ түлөөһэгүй туһаламжанууд, хамтын жасаһаа үгтэхэ хамаг мүнгэн түлбэринүүд дүшэн хубяар дээшэлхэнь — дүүрэн даа, бардам гээшэнь!

Эдэ—зүүдэн бэшэ!
Эдэ — партиин ухаан.
Эдээн тухай мүнөө
Элидхэбэ дэлхэйдэ
Ленинэй Це Каа.

Ушар тиимэһээ, улад зон мүнөөнһөө шэнэ табан жэл тухай шэнэ дуунуудые зохёожо эхилэнхэй:

Табан жэлнай,
Табан жэлнай,
Табаад жэлээр
зоной ажал шэлээд,
Тархансагай,
Таабай ээбиин
Тайбан байдал,
зол, жаргал мүн бэлэйш...

Дуунууд ханхинажал байна, баран зоной баяр һайшаал барагданагүй. Табан жэлнүүдэй юһэдэхи үндэр Сүмбэр уула дээрэ бэшээтэй байһан: «Табан жэл соо промышленна эдлэл бүтээлгые 42—46 процентээр ехэ болгохо» — гэһэн үгүүлэлэй удхань юун бэ? Энэ хадаа 1975 ондо манай орон мүнөөнэйхиһөө нэгэ хахад дахин олон станок, машина, элдэб үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые гаргадаг болохо гэһэн удхатай. Энээнние туйлахын тулада хэдэн мянгаад фабрика, завод, комбинадуул шэнээр бодхоогдохо, хуушаниинь һэльбэгдэхэ, үргэдхэгдэхэ, ажалай бүтээсэ хэмгүй ехээр дээшэлүүлэгдэхэ зэргэтэй. Тиихэдэ хүдөө ажахын продукци гаргалгын жэлэй дунда зэргын хэмжээе энэ табан жэл соо 20—22 процентээр ехэ болгохо гэээшэ юун гээшэб? Энэ хадаа табан жэл соо жэл бүри 195 миллион тонно тариан, 14 миллион 300 мянган тонно мяхан гэхэ мэтэ үйлэдбэрилэгдэдэг болохонь гэһэн ушартай. Зоной хэлсэдэг ёһоор, «оройгүй үндэр тариан уула, оёоргүй гүнзэгы һүн далай» болоно бшуу!

Эдэ бүхы гайхашаа барамаар ехэ тоо түсэбүүдые Совет ороной коммунистнуудай XXIV ехэ хуралдаан эсэслэн баталхань.

Ородоггүй наран, —
гээд улад Москвада
һүгэдэнэ,
Улаан гранит Мавзолейе
Нангин һүмэ
гэлдэнэ...
Мүнөө тэндэ
ухаан, алдар,
илалтын ээд —
Мүнхэ түүхэ
зохёогшод
дахинаа сугларба, —
Ленинэй гвардиин
алир шуһан,
булад, зэд
Нэгэн шудхалаа
буйлуулаад,
нэрьен шудхарба!

Тэдэнэй дунда манай Буряадай коммунистнуудай һунгамал, эрхимэй эрхимүүд һууринуудаа эзэлэн һууна. Улаан-Үдын депогой машинист Александр Михайлович Баранов тэндэ үзэгдэнэ. Энэ үнинэй коммунист, ажалай ветеран, хүдэлмэришэн ангиин хүндэтэ түлөөлэгшын нюур шарайе «Владимир Ленин» — ВЛ-80 гэдэг хүсэн түгэлдэр электровозой сонходо ходо харагшабди. Һууһан поездынгоо сагһаа хожомдоолгүй һаань, энээние Баранов хүтэлнэ гээд мэдэгшэбди. Һаяхан областной партийна конференци дээрэ А. М. Баранов КПСС-эй Буряадай обкомой гэшүүндэ һунгагдаа.

Александр Михайловичтай зэргэлээд Дарья Касьяновна Тумурова һууна. Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикын утаһа орёогшо мэргэжэлтэй энэ нүхэрнай баһал үнинэй коммунистка, хуушанай хүдэлмэришэн, шэнэ юумэндэ зоримгой, үүсхэл эдэбхеэр дүүрэн. Дарья Касьяновнагай хүдэлмэриин наһан фабрикатаяа сасуу. Тиин мүнөө бүд нэхэгшэ залуушуулай заабаришан, халуун дулаан хани абгайнь болонхой. Үбсүүн дээрэнь Ленинэй орден яларжа, бүтээсэ ехэтэ ажалыень, коммунисткын зоримгой эрмэлзэлыень батална. Һаяхан Улаан-Үдын городской партийна конференци дээрэ Д. К. Тумурова КПСС-эй горкомой гэшүүндэ һунгагдаа.

Буряадай коммунистнуудай дунда иимэ хүнүүд олон.

Коммунистнууд Газар дээрэ амгалан тайбан байдал, эб найрамдал, интернационализм, эрхэ сүлөө, энхэ жаргал батална. Тэдэнэр тэнюун амар, үндэр наһа хүндэлнэ, үхибүүдэй хонгёо энеэдэ мээхэйлнэ, дэлхэйн бүмбэрсэгэй алишье булангда золтой, садхалан, ажалша, болбосоролтой зон ажаһууһай гэжэ хүсэнэ.

Хүн түрэлтэн ойлгоно: эб найрамдалай, энхэ байдалай дайсад мүнөө имагтал Индохитадта эсэргүү, араб гүрэнүүдтэ эсэргүү, эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэжэ байгаа арадуудта эсэргүү дай ябуулна тэды бэшэ. Америкын Холбоото Штадуудай хархисуудаар толгой малгай хэһэн дэлхэйн бүхы империалистнууд хабаяа хабсаржа, тухаяа тугшаржа, коммунизм ба социализмын агууехэ үзэл сурталда эсэргүү, Гэрэл баярай, Ухаан болбосоролой бадаралгада эсэргүү, хүн түрэлтэнэй зол жаргалда эсэргүү ябуулгануудые галзуугаар хэжэ байна. Зүгөөр тэрэ нангин үзэл сурталай үнэнние түхөөгшэ, тэрэнние бодото байдал дээрэ яажа бэелүүлхын, яажа бэхижүүлхын үльгэр жэшээ үзүүлэгшэ орон, социализмын түрэл тоонто нютаг — СССР мүн. Тиимэһээ дэлхэйн хархис империализм түбхын түрүүн манай агууехэ орон түрэдэ эсэргүү ябуулга хаа хаанаһаа, али бүхы аргаар хэнэ ха юм.

Энээн тухай совет арадуудай дунда олон хурса оньһон үгэнүүд бии. «Хүсэжэ ядаад хусаба» — гэжэ манай буряадууд тобшохоноор харбадаг. «Тэжэгэр нохой хусажал байха юм, тэмээн хамбы ябажал ябаха юм» — гэжэ Дунда Азида хурсаханаар энеэлдэдэг.

Ямаршье нохойн хэдышье хусаба, боробошье, манай Совет орон коммунис үзэл сурталай дүүрэн түгэс илалта тээшэ хурдан түргэнөөр, табан жэлнүүдэй үргэн дэлисэтэ алхамаар дабшажа ябана.

Коммунистнууд- ленинецүүд — ухаан бодолой улаан гал носооһон Прометей баатарай уг гарбалнууд мүн болоно. Совет арадууд, коммунис ёһоной шэнэ хүнүүд — Прометей баатарай гал гуламтые нарин нангинаар сахигшад мүн болоно. Тиигэжэ парти арад хоёрой нягта нэгэдэл, дэлхэйн коммунистнуудай интернациональна холбоон улам хатуужажа, Прометейн галай дүлэн соо шангаагдан шэрээгдэнэ. Энэ нэгэдэлые, энэ холбоое эбдэхэ хүсэн байхагүй.

Арадай багша алдартай

ДАЛАХАЙН БЭРХЭ БАГША

...уулын хормойдо һуу...һан Далахай тосхоной ...задань хэдэн жэлэй саа...ын һургуулиин бишыхан ...байшан харагдагша бэ...ндэхи үхибүүд эхин һур...үргээд. Тоорын дунда ...ошожо һурадаг бай...тосхон ойрошье һаа, ...харгы ехэл аюултан, ...урадхалтай Эрхүү мүрэн ...н. Тэрээнһээ боложо, хэ...үхибүүд найман класс ...үй үлэдэг байгаа гээшэб?!

...тад ондоо. Хэдэн жэлэй ...зэ найман жэлэй һургуули ...ида нээгдэжэ, тэндэхи ...д бултадаа һурадаг болоо. ...уулида ехэнхинь энэ ню...багшанар хүдэлдэг. Түрэл ...идаа аяар 18 жэлдэ баг...байһан Мария Шагдуров...уевагай бачн дүй дүршэл...сахада, һонирхолтой...йшье байба.

... Шагдуровна мүнөө ...классата шэнэ програм...аллана.

...программа, шэнэ но...хэрэглэхэдэ ямар бай...манай һонирхоходо, баг...харюусаба:

— Хүндэшэг лэ байна, хэшээл ...бэлдэхэдэ, саг хэрэгтэй, ...хүдэлхэдэ, урматай даа! ...үхибүүд һургуулида ...һүбэлгэн, олон юумэ ...үзэһэн хараһан байдаг. ...классаймни үхибүүд ...һайнаар һурадаг: нэгэдэ ...та һайнаар уншадаг, тии...шаһанаа зоб байса хөөрэжэ ...адалтай болоһон байгаа. ...класста удхыень ойлгуу...уулжа һургаагүй һаа, саа...тэдэнэр һулаар гү, али муу...һурадаг...

...зүб хэлэнэ. Мария Шагду...гэдэхи класста хүдэлжэ ...а, үзэглэлэй үзэг бүхэ...ибүүдтэ һайнаар ойлгуул...өөр тэрэнние үгүүлжэ һур...уулха хэрэгтэ гол анха...табидаг байгаа. Оролдолгонь ...ошоогүй: хоёрдохи классай ...ородооршье, буряадаар...хадаа бэрхэнүүд болон...

...нөө үедэ үхибүүдэй ухаан ...бодол үдэр бүри хүгжэнэ гэ...

...үрүү болохогүй. Энэ ушар ...лтой ха юм: айл бүхэндэ ра...угардаг, газетэ, журналнуу...даг, нютаг бүхэндэ кино ха...тиихэдэ телевизор ха...жэлһээ жэлдэ олошорно ...Тиимэһээ багша хэшээл бү...үхибүүдэй ухаан бодол ...хүдэлмэри хэжэ байдаг. ...дые һургаха ба хүмүүжүүл...лмэри ажабайдалтай тон ...холбоотойгоор эмхидхэгдэхэ ...гэһэн эрилтэ шэнэ програм...анарай урда табина. Энэ эрилтые багша Мария Шагдуровна гүйсэдөөр бэелүүлнэ.

ХОЁРДОХИ класста байгаали шэнжэлэн шудалха предмет үзэгдэдэг. Мүнөө жэлдэ энэ предмедээр ном байхагүй, ушар тиимэһээ, багшанар хэрэгтэй материалнуудые өөһэдөө оложо, хэшээлээ үнгэргэнэ ха юм...

Февраль һарын дулаахан нэгэ үдэр тэрэ багшын хэшээлдэ ороходомнай, «Үбэл» гэһэн темээр дабталгын һүүлшын хэшээл болобо. «Үбэл» гэһэн темые эрхим һайнаар ойлгожо абаһанаа һурагшад хэшээлэй үедэ харуулба. Үбэл тухай оньһон үгэнүүдые, таабаринуудые олоор мэдэхэ болоо.

Багша таабаринуудые таалгаар хэшээлээ эхилбэ (темэ бүхэндэ олон таабаринууд хэрэглэгдэдэг). Жэшээнь: «Буряад үбгэн дүрбэ дахин гараа үргэбэ».

— Жэлэй дүрбэн саг — үбэл, хабар, зун, намар,— гээд һурагшад таажархина.

— Хамсы соохоонь 12 шубуу гараба.

— Жэлэй 12 һара!..

Һурагшад багшынгаа хүтэлбэри доро сентябриин нэгэнһээ эхилжэ, сагай уларилай календарь үдэр бүри табидаг, тиимэһээ тэдэнэр нютагайнгаа уларилые сээжээр мэдээд байдаг гэхэдэ буруу болохогүй.

Багша һурагшадай мэдэсые шалгаха зорилготойгоор нимэ асуудалнуудые классай урда табина.

Түрүүшын саһан Далахайдамнай хэзээ ороо һэм?

— Ноябриин 10-да.

— Эрхүү мүрэмнай хэдыдэ «унтаа» бэлэй?

— Ноябриин 13-да...

Эрхүү мүрэнэй «унтажа» эхилхэ үедэ һурагшад экскурсида ошожо, харьялан урдадаг мүрэнэй мүльһөөр хушагдажа байхые хараад, һүүлээрнь «Эрхүүгэй унталга» гэжэ найруулга бэшээ һэн...

Үбэл тухай сээжэлдэһэн шүлэгүүдээ, уншаһан рассказ болон онтохонуудаа тоолон дурдаад, хоёр һурагша шүлэгөө уран гоёор уншаба.

Урдахи хэшээлдэ «Үбэл» гэжэ темые үзэжэ дүүргээд, гэртээ найруулга бэшэхэ даабари абаһан байгаа. Һурагшадынь булта бэшээд ерээ. Һурагшад Э. Шарагулова, К. Шобосоева, Б-М. Игнашкеев, Л. Бараева болон бусадайшье найруулгануудые уншахада, удхаараа һонии, илангаяа үбэлэй «нюур шарайе» шадамар бэрхээр харуулжа шадаһан, нэгэшье алдуугүй байба.

Жэшээ болгон, һурагша Э. Шарагуловагай найруулгые харуулжа боломоор:

«Дулаахан намар үнгэржэ, хүйтэн шэмэрүүн үбэлнай ерэбэ. Хүбэн сагаан саһан хүдөө талые хүнжэлөөр хушаба. Хүнүүд дулаан хубсаһа хунараа үмдэжэ, хүйтэнһөө айнгүй, хүхюутэйгөөр алхална, ажалаа хэнэ. Гол горход, нуур шалбаагууд зузаан мүльһөөр хушагдаба. Колхозоймнай мал дулаан байрадаа орожо, хоншуухан үнэртэй үбһэеэ эдинэ. Тиихэдэ хүүгэд үбэлые хүхюутэйгөөр угтаба. Тэдэнэр шаргаар, санаар, конькигаар һолжорно, саһаар элдэб юумэнүүдые хэнэ. Ульгам санаараа урилдана хурдаар.

Үбэл зөөлэн гуталаараа хада уулааршье, үргэн тала дайдааршье алхална.

Игэжэ үбэлнай айлшалан ерээл даа».

Үхибүүд үбэл тухай ганса ном дээрэһээ уншаад, зураг дээрэ хараад үнгэрөөгүй, харин багшынгаа хүтэлбэри доро экскурсида хэды дахин ошоһон юм. Үнгэрһэн амаралтын үдэр бүхы классаараа ойдо ошожо, тэндэ угаа һонин юумэнүүдые хаража ерээ бэлэй. Ой соо шандаганай, үнэгэнэй, хэрмэнэй мүрнүүдые ажаглахаһаа гадна, тайгын шубуудые хаража һонирхоо һэн. Энэ хэшээлдээ ой соо хараһан үзэһэн тухайгаа дэлгэрэнгыгээр хөөрэлдэбэ. Һүүлээрнь һурагшад «Ой соо» гэһэн гаршагтай найруулга гэртээ бэшэхэ даабари абаба.

МАРИЯ Шагдуровна энэ хэшээлдээ олон зураг, фотографи асаржа, үхибүүдтээ харуулба. Энэнь «Үбэлэй спорт» гэһэн темэдэ зорюулагдаһан. Тэрэ зурагуудынь манай орон дотор, бүхы дэлхэй дээрэ суурхаһан спортсменүүд тухай хөөрэнэ. Зураг, фотонуудые хараһанайнгаа һүүлээр үбэлэй спорт тухай һонирхолтой хөөрэлдөөн болобо. Һүүлээрнь «Үбэлэй спорт» гэһэн темээр альбом зохёохо гэһэн даабари һурагша бүхэн абаба.

Багша нүхэр Бахлуева игэжэ хэшээл бүхэнөө ажабайдалтай нягта холбоотойгоор үнгэргэдэг, үшөө тиихэдэ, бэшэшье предмедүүдые түрэлхи болон ород хэлэнтэй холбодог юм.

Мария Шагдуровнагай оролдолго дэмы хосордоггүй. Жэшээнь, хоёр жэлэй саада тээ 4-дэхиие дүүргэһэн һурагшад мүнөө 6 класста һурана. Тэдэнэр класс соогоо һайнаар һурадагаараа бусадһаа илгардаг. Мүнөө хоёрдохи классай 17 һурагшын арбаниинь дүрбэ, табаар һуралсана. Улаан бургааһандал ургажа ябаһан үхибүүдые коммунис ёһоор һургаха, хүмүүжүүлхэ арюун һайхан хэрэгтэ хамаг хүсэ шадалаа гамнангүй, эрдэм бэлигээ гүйсэд зорюулжа ябаһан арадай багша Мария Шагдуровнада үшөө ехэ амжалта туйлахыень юрөөебди.

Д. ОШОРОВ.

Түнхэнэй аймаг.

ШЭНЭ ТАБАН ЖЭЛДЭ ХАРААЛАГДАНА

Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой ажалшадай һуудаг городок жэлһээ жэлдэ болбосон түхэлтэй, бүри гоё һайхан болоно. Электрын гэлаар яларһан Октябрьска, Комсомольско, Буйкын үйлсэнүүдээр һаруул һайхан табан дабхар гэрнүүд жэрылдэнэ. Үнгэрһэн табан жэлэй турша соо эндэ 41 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра ашаглалгада үгтэжэ, 1320 айл бүлэ шэнэ байрада түбхинөө.

Гэр байрануудай хажуугаар соцгородогто үхибүүдэй томохон библиотекэ, саад-ясли, Октябриин 50 жэлэй нэрэмжэтэ проспектдэ хэлхеэ холбооной отделени, парикмахерска баригдажа, ашаглалгада үгтэнхэй. Гадна спортивна хэрэгсэлэй, номой, эдеэ хоолой болон бусад хэдэн магазин ашаглалгада оруулагдаа. Сергей Орешковэй нэрэмжэтэ тосхондо гутал хубсаһа оёхо, заһаха мастерской нээгдэжэ, тэндэ һуудаг ажалшадта тон зохид болоо. Тиихэдэ заводой баригдажа эхилһэн үеһөө хойшо мүнөөдэр хүрэтэр бүхы түүхые, ажал хүдэлмэриинь харуулһан хэдэн олон таһагтай музей нээгдэнхэй. Соцгородогой тэг дунда Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда баатаршалга гарган наһа бараһан заводой ажалшадай нэрэ солые, тэдэнэй дурасхаалые мүнхэжүүлһэн хүшөө бодхоогдоо.

Үнгэрһэн табан жэлэй туршада соёл гэгээрэл болон ажалшадай ажаһуудал һайжаруулхын тула хэгдэһэн барилга, бүтээгдэһэн хэмжээ ябуулганууды тоолохо болоо һаа, ехэхэн байха. Гэбэшье шэнэ табан жэлдэ бүри олон барилганууд хэгдэхэ юм. Энээн тушаа зарим баримтануудые дурдабал, манай завод 1971—1975 онуудта ажалшадай байра байдалые бүри һайжаруулхаар түсхай хэмжээ хараалаанхай.

Тус бүридөө 80—80 квартиратай 15 гэр, 600 хүнэй байха хамтын байра, үхибүүдэй томо саадясли баригдаха. Заводой талмай дээрэ телефоной автомат станци, 150 хүнэй һуудалтай столово, 3 томо павильон түхеэрэгдэхэ болоно. Тиихэдэ, локомотивна болон вагонно комбинадуудай хоорондо дүрбэн дабхар ажаһуудалай томо комбинат баригдахаар хараалагдана. Тэндэнь мастерскойнуудһаа гадна, эмнэлгын пункт, хүнүүдэй хүдэлмэри дээрэ үмдэдэг хубсаһаа орхидог, халуун уһаар бэеэ угаадаг, сэбэр хубсаһаа үмдэдэг таһалганууд байха юм.

Эдэ бүхы хараалагдаһан хэмжээ ябуулгануудые саг соонь, һайн шанартайгаар бэелүүлхын тула, заводой капитальна барилгын хүдэлмэри улам үргэдхэхэ болоно. Нэн түрүүн барилгашадай тоо олошоруулагдаха, тэдэнэй мэргэжэлые дээшэлүүлхэ тусхай хүдэлмэри ябуулагдаха.

Г. ДАНЗАНОВ.
ЛВРЗ-гэй хүдэлмэрилэгшэ.

АЖАЛШАДАИ БЭШЭГҮҮДҺЭЭ

ЗАЛУУШУУЛ—ЭДЭБХИТЭД

Сарьдаг үндэр Саяан уулын хормойдо оршодог Балагта нютаг Ахын аймагай «Коммунизм» колхозой түб һуурин юм. Энэ нютагта шэнэ барилганууд жэл бүхэндэ олоор бодхогдожо, һууринай шэнжэ шарай болбосон түхэлтэй болоно.

Үнгэрэгшэ жэлдэ Балагтада байрын олон гэрнүүд баригдажа дүүргэгдэнхэй. Эндэ шэнэ клуб, библиотекэ, һургуули баригдаа. Эдэ гэрнүүд халуун уһаар дулаасуулагдана.

Колхозой клуб соо ороходо, уужам сэлюун, һаруул, дулаан. Энэ клуб 120 хүнэй һууритай. Тэндэ шэнэ һандали жэрытэр, зохидоор табигданхай. Клубые комсомол Владимир Убашеев даадаг. Тэрэ хадаа колхозой малшадай һара бүхэнэй хүдэлмэриин дүн харуулһан самбар дээрэ тэдэнэй социалис уялгануудай дүүргэлтые тодорхойгоор бэшэжэ, эли газарта хадана. Энэнь тэндэ орогшодой анхарал татана.

Балагта тосхон шадар һаалиин гүүртэ эмхидхэгдэһэн байха юм. Тосхоной олон залуушуул энэ гүүртэдэ хүдэлнэд. Малайнь энэ байра электрын лампочкануудаар гэрэлтүүлэгдэнэ.

Дунда һургуули дүүргэһэн эндэхи залуушуул түрэл колхозойнгоо али бүхы хүдэлмэринүүдтэ эдэбхитэйгээр хабаададалсан, шударгыгаар ажаллана. Тэдэнэр шэнэ табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проекттэй танилсаад, эршэ хүсэеэ, эдэбхи зоригоо улам арьбадхана.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: колхозой электрик В. Убашеев, кочегар Э. Тулуев гэгшэд.

К. ГАБАЕВ.
Фотонь авторай.

ТҮРЭЛХИДЭЙ СУГЛААН

Хэжэнгын дунда һургуулиие жэл бүри зуу гаран хүн дүүргэжэ гарадаг юм. Ушар тиимэһээ ямар ехэ харюусалгатай үүргэ дүүргэжэ байһаниинь эли болоно. Теэдшье үхибүүдэй һуралсал, хүмүүжэл тухай тэндэхи түрэлхидэй суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэдэгынь гайхалгүй.

Тиимэ суглаан дээрэ һургуулиин һуралсалай талые даагша Ц. З. Заятуев дэлгэрэнгы элидхэл хэжэ, шэнэ программада орохотой хамта, түрэлхидэй үүргын улам дээшэлһэн тухай онсолон тэмдэглэбэ.

Мүн үхибүүдэйнгээ ямараар һуража, хүмүүжэжэ байһые һонирходоггүй түрэлхид энэ суглаан дээрэ шүүмжэлүүлээ.

Һүүлэй үедэ Хэжэнгэ тосхоной айлнуудта телевизор табигдаа. Энэнь һайн. Гэбэшье олохон үхибүүд бүхэли үдэшэндөө телевизор хаража, хэшээлнүүдтээ ёһоор бэлдэнэгүй, муу сэгнэлтэ абанад. Түрэлхидынь хинан шалганагүй гэжэ суглаан дээрэ тэмдэглэгдээ. Анха багшаар хүдэлһэн пенсионер Ц. Доржин үгэ хэлэхэдээ: «үхибүүдээ хүмүүжүүлхэ, эдэндээ һургаал заабари үгэхэ, үльгэр жэшээ үзүүлхэ талаар түрэлхидэй харюусалгые дээшэлүүлхэ шухала, мүн һурагша бүхэн хаанашье гуримтай зохидоор бэеэ абажа ябаха ёһотой» гэбэ.

Имагтал түрэлхидэйнгөө хэрэгсээдэггүй дээрэһээ зарим эдиршүүл һургуулияа ямаршье шалтагаангүйгөөр хаяжархидаг, олониитын газарта тоомоо таһардаг, буруу замда орохоёо тородоггүй байна. Иимэ ушар баримтанууд Хэжэнгэ тосхондо элирүүлэгдэнхэй байна. «Ахалагша классуудай заримашуул архи амсана» гэжэ һургуулиин директор нүхэр Баяртуев Д. Г. шангаханаар шүүмжэлээд, энэ талаар мүн лэ ниитын эмхи зургаануудай, түрэлхидэй анхарал ехээр хандуулха шухала гэжэ тэмдэглээ юм.

Иимэрхүү асуудалаар аймагай бусадшье нютагуудта түрэлхидэй суглаанууд боложо үнгэрөө.

Р. ЦЫМПИЛОВ.

«СЭНХИРХЭН ЯРУУНЫН ДУУЛИМДА»

УНШАГШЫН ҺАНАМЖА

...гаршагтай ном һаяшаг ...ай номой хэблэлһээ гаража, ...ида оробо. Гаршагай удха...руулжа шэмэглэгдэһэн сэн...тэ үнгэтэй гадарыень хара...лэнхы уужам Яруунын та...да, хүбшэ тайга, нуурнууд ...бэшэ һанагдана. Шаргал ...наран зүүн үндэрнүүдэй ...мандайн гаража, зол ...ар халима баян буряад ...элшэ туяагаараа жэгнэн ...уулжа, бүришье баян боло...хүсэнэ янзатай. Ургы сэ...ье наран тээшэ тэгүүлжэ, ...ндые айладхан дохисогоо...

...зурааша Ц. Гармаев онсо ...хаяг шэнжэ оруулжа, хү...хужарлан харамаар шэ...гоёожо шадаа. Гэхын даша... номой автор хэн гээшэб? Ямар удхатай ном уншагшадтаа дурадханаб?

Номой автор Цыбен Аюшеевнч Аюшин. 1926 онһоо хойшо КПСС-эй гэшүүн. Наяндаа шахажа ябаһан үбгэжөөл хэхэ ажал олжо ядаһанһаа энэ ном бэшээгүй, харин Яруунын түүхэтэй, тэндэхи зоной урданайнь ажабайдалтай танилсуулхаһаа гадна, хайшан гэжэ нютагтаа Совет засаг байгуулагдаһан тухайдань даамай зохидоор зураглан харуулна. Зүгөөр иимэ ном бэшэхэдэ нилээд бэрхэтэй ааб даа. Табяад жэлэй саада тээ болоһон үйлэ хэрэгүүдые элирүүлхын тула баримта хэрэгтэй ха юм.

Урданай байдал табан хурган даал адли тодоор мэдэхэ тула, мүн Совет засаг нютагтаа байгуулхын тула гартаа буу барижа, ангиин дайсантай тэмсэһэн хадаа, автор «хорхойн мүрөөр мүшхэхэһөө» нааша материал суглуулжа, Яруунын тухайдаа тоб гэмэ тобшохоноор хөөрэжэ шадаа. Энээндэнь баясамаар.

«Урда сагһаа харилсаатай,
Ород, буряад хүршэнэр
Хаяа хадхан һубаринхай,
Хамтаараа баялигаа үсхэнхэй.
Яаран мүрысэн урилдаха

Яруунынхидай заншал болонхой!» гэжэ номой түрүүшын хуудаһанда уншанабди. Буряадай мэдээжэ поэт Цокто Номтоевой «Яруна» гэжэ шүлэгһөө энэ бадаг дэмы абтаагүй. Ушар юуб гэхэдэ, зол жаргалаймнай эшэ үндэһэн аха дүү совет арадуудай хани барилсааһаа эхитэй ха юм. Тон ехэ удха шанартай хани барисаань Ц. Аюшин тон зүбөөр харуулна.

«Хубисхалай урда тээ Яруунада буряад һургуули гэжэ огто байгаагүй. Теэд тэрэ сагай засаг түрэ баригшад Буряадта һургуули барихые зүбшөөдэгшьегүй, харин дасан дуган бариха гээ һаа, «хүн хэлээ гү, хүхы донгодоо гү» гэхысэ халан дэмжэдэг байгаа ха юм... Буряад айлайхи хоёр хүбүүтэй һаа, нэгыень заатагүй дасанда үгэжэ, хубараг болгодог байгаа» гэжэ бэшэхэдэнь гайханагүйбди. Гансашье Яруунада бэшэ, харин бүхы буряад нютагуудта һургуули гэхэ мэтын соёл гэгээрэлэй эмхинүүд байгаагүй ха юм. Байгаашье һаа, тэндэнь оройдоо баяд, ноёдой үхибүүд һураха эрхэтэй байгаа.

«Гансахан Хорнин аймагта найман дасан, гушан гурбан дуган зониие мунхаруулжа байгаа. Тиихэдэ Яруунада ори гансахан Эгэтын дасан байгаашье һаа, бүхыдөө 700-гаад ламанартай байгаа» гэжэ бэшэхэдэнь, огтошье гайханагүйбди. Арад зониие мунхаруулжа, барлаг, заруул болгохо гэһэн хаанта засагай хархис муухай һэдэлгэ эли бодо элирнэ ха юм. «Буряадай АССР-эй архивта хадагаламжада байдаг Хорнин дүүмын 1849 оной мэдээнэй ёһоор, бүхы Яруунада 7.533 һэеы гэр, 2.412 задагай модон гэр ба мухар зэмьеэ бии байһан» гэжэ автор мэдүүлнэ.

Номой хоёрдохи бүлэгтэ Хори, Яруунын түрүүшын коммунис үүрнүүд (ячейкэнүүд), соёлой дэбжэлтэ тухай хэлэгдэнэ. Сэхыень хэлэхэдэ, тус ном гансашье үндэр наһатайшуулай бэшэ, мүн залуушуулай уншахада тон һонирхолтой зүйл болоо гээшэ.

М. ОСОДОЕВ.

«ҺАНАА АМАР БАЙҺАНАЙ ХОЙШОЛОН»

Редакцида харюусана

Иимэ гаршагтай шүүмжэлхы удхатай корреспонденцн газетымнай байгша оной февралиин 23-най номерто толилогдоо бэлэй. Эндэ Мухар-Шэбэрэй аймагай Суулгын, «Эрдэм», «Одон» совхозуудта, «Забайкалец», «Коммунизм» колхозуудта малай үбэлжэлгын ба хонидой түл абалгын үнгэржэ байһан тухай, шалгалтын комиссиин гэшүүдэй элирүүлһэн дутагдалнууд тухай дэлгэрэнгыгээр хэлэгдэһэн юм. Тиин һаяхан дурсагдагша аймагай гүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин начальник Нимажаб Будатарович Юмсунов мэдээсэхэдээ, корреспонденцн дотор хэлэгдэһэн баримтануудай зүб байһыень гэршэлхэ зуураа, «Эрдэм», «Одон», совхозуудта, «Коммунизм» колхоздо элирүүлэгдэһэн дутагдалнууд тушаа зохихо хэмжээн абтаа гэжэ дуулгаба.

«ХОЙТО ЗҮГЭЙ ТУЯА» ЭРШЭЕЭ НЭМЭЭНЭ

Хэтэ холын ой тайга соогуур газар үрэмдэдэг үндэр вышкэнүүд шоройно. Тэндэ олон дабхар байрын гэрнүүд, үйлэдбэриин томо барилганууд бодоно. Тэдэнэй захаар бурзагар сагаан болошоhон хасууринууд хэды үндэршье hаа, hүрөө дарагдашаhан мэтээр үзэгдэдэг. Газар дээгүүр хэбтэhэн газай томо соргонууд саhа мүльhөөр хушагдашанхай. «Сэнхир түлишэ» дамжуулдаг эдэ түмэр hудалнуудай заха үзүүршье харагданагүй.

— Эхиниинь тэндэ юм,— гээд тайгын ветеран, ехэ барилгын ахалагша оператор Василий Стебеляк газар уруу заана...

Эндэhээл, газарай гүн дороhоо газай урасхал — «хойто зүгэй туяа» сасарна бшуу. Тиигээд лэ ой тайга, намаг налхи соогуур, хэдэн зуун гол горходые гаталhан, 1500 гаран километр ута магистраль татагдаа. Энэнь тон богони болзорто баригдаа. 1967 оной хабар барилгашад, хабсарагшадай түрүүшын отряд — гушан хүн эндэ ерэhэн юм. Тэдээндэ нэгэ трактор, түмэр соргонуудые залтадаг гурбан машина бии байhан. Намагай захаар хүнэй байрладаг нүүдэл вагончигууд бии болоо бэлэй. Уданшьегүй эгээл түрүүшын томо барилга бодожо, 1968 оной август hара соо ашаглалгада оробон түрүүшын скважинаhаань газ абтажа эхилээ hэн. Тэрэнэй хойто жэлдэ Вухтыл — Ухта — Рыбинск — Торжок гэhэн замаар hүүлшын соргонууд холбогдоо. Холын хойто зүгhөө аяар урагшаа — ороноймнай зүрхэн — Москва тээшэ, Ленинград, Рыбинск, Череповец хүрэтэр түмэр соргонууд татагдажа, «хүхэ дүлэнэй» хүсэн улам эршэтэйгээр сорьёлоо.

Байгаалиин газай дамжуулагдаhан зам дээрэ компрессорнэ станцинууд баригдажа, тэрэниие ашаглалга түргэдхэгдөө. Вухтылhаа хоёр зуугаад модоной газарта газай магистралиин зүрхэн болохо эгээл томо компрессор (КС-10) тодхотдонхой. Энэмнай саhата тайга соогуур тамарhан мантан томо корабльдал адляар сайбалзан харагдана. Уужам цех сооhоонь томо турбинануудай хүнхинөөн үдэр, hүнигүй дуулдана. Компрессорнэ түхеэрэлгэнүүд жэгдээр «уухилан» амилна. Тэндэнь тон орёо аппаратуранууд тодхогдожо, автомат аргаар хүдэлгэгдэдэг болоо.

Мүнөө газай бүхы трассада хоёрдохи соргонууд табигдажа захалба, «Хойто зүгэй туяа»

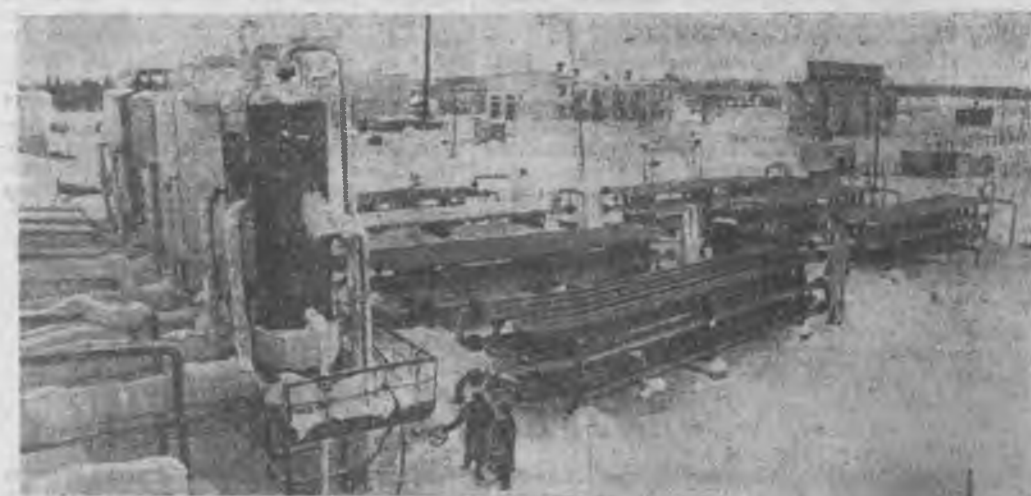

hалар Сыктывкар, Котлас, Вологда хүрэтэр сасарха.

КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проект соо Европын хойто зүгэй районуудта газ абадаг шэнэ байрануудые бэдэрхэ, ашаглалгада оруулха тон шухала зорилго табигдаа. Тиимэhээ мүнөө үргэн амhартай скважинанууд малтагдана. Тэндэhээ сүүдхэ соо хоёр миллионhоо дээшэ кубометр газ абтаха. Тэрэшэлэн Вухтылай газ мүноо жэлдэ нёдондонойхиhоо жара гаран процентээр нэмэхэ гү, али арбан миллиард кубомерт болохо. Хоёрдохи ээлжээнэй барилгын дүүрэхэдэ, «хойто зүгэй туяа» 2,5 дахин ехээр сасарха юм.

В. ЛЕБЕДЕВ,
ТАСС-ай корр.

Сыктывкар.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Вухтылска газоконденсантна олзоборилгын түхеэрэлгэнүүд. №10 компрессорнэ станцини хүтэлбэрилгын диспетчерскэдэ. Диспетчернүүд Галина Прозоровских ба Инна Немкина.

ТАСС-ай фотохронико.

hАНАhАНДА ЮУНДЭ ХҮРӨӨГҮЙ

...Үргэн ээмтэй, шамбай хүдэр бэетэй залуу хүбүүд хойно хойноhоо ковер дээрэ гаража, хүсэ шадабаряа, шандааhанай шангые туршаба. Зарим хүбүүд бэе бэедээ хүлзэлдэн, мүргэлдэхэеэ байhан буханууд мэтэ урда урдаhаа хараад, саг зуура зогсоно. Нүгөөдэ зариман «барилдаагаа эхилэгты» гэhэн дохёо дууламсаараа, «бухажа» ороод дэгээдэжэрхинэ. Шуран бэрхэшүүлынь ковер дээрэ унаhан хойноо дала мүрөө шоройдуултахагүйн тула, толгойгоороо артайса тулаад, мултаршаха юм. Республикын аймаг бүриhөө ерэhэн эдир барилдаашадай hонирхолтой уулзалганууд юу харуулааб гэхэдэ, мүнөө үеын залуушуул буряад барилдаанай бүхы «нюусые» hайнаар мэдэхэhээ гадна, классическа барилдаанай дүрэтэй болоhые гэршэлнэ бшуу.

Барилдаашадые харагша зон хоёр анги болошоно хэбэртэй. «Дэгээдэ», «асала», «бү ай» гэхэ мэтэ үгэнүүд байд гээд лэ тэдэнэй зүгhөө дуулдана. Манай республикын национальна спортын нэгэ зүйл—бүхэ барилдаан хаа хаанагүй адли, иимэрхүү hонирхол үүсхэдэг байна бшуу.

...Улаан-Үдын спортын байшан соо хоёр үдэрэй туршада шууяатайхан байба. Ушар юуб гэхэдэ, эдир барилдаашадай дундаhаа республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө мүрысөөн эндэ болоо. Хамта дээрээ 140 шахуу эдир барилдаашад республика соогоо түрүү hуури эзэлхын түлөө тэмсээ. Тус мүрысөөнэй главна судья Валерий Николаевич **Иванов** ингэжэ хөөрэнэ:

«Үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо эдир барилдаашадай тоо олошороо. Жэшээлхэдэ, Түнхэнэй аймагайхид гурбан команда эльгээгээ. Барилдаашадай онол шадабари гэхэ гү, али техникэ нилээд ехээр ургаа гэжэ онсолон тэмдэглэхэ шухала. Түнхэнэй, Яруунын, Хяагтын, Загарайн аймагуудай суглуулагдамал команданууд бэлэдхэл hайнтай байгаа. Түнхэнэй аймагай барилдаашад республика дотороо нэгэдэхи hуури эзэлбэ. Улаан-Үдын Советскэ районойхид хоёрдохи hуурида, Улаан-Үдын аймагай спортсменүүд гурбадахи hуурида гараа. Тиихэдэ Баргажанай, Хурамхаанай, Хэжэнгын аймагууд эдир шамбай барилдаашадаа эльгээгээгүй. Тэдэ аймагуудта нилээд олон бэрхэ барилдаашад бии гэжэ мэдэнэбди...»

Элдэб шэгнүүртэнэй дундаhаа нимэ эдир барилдаашад «Республикын 1971 оной чемпион» гэhэн нэрэ зэргэдэ хүртэбэ: **Сергей Арданов** (Түнхэн), **Николай Чагдуров** (Улаан-Үдын хүдөө ажахын институт), **Валерий Оздоноев** (Түнхэн), **Виктор Ивахинов** (Улаан-Үдын хүдөө ажахын институт), **Лобсан Томиргонов** (Түнхэн), **Александр Витковский** (Улаан-Үдын Советскэ район), **Борис Будаев** (Түнхэн), **Олег Алексеев** (Улаан-Үдын Октябрьска район), **Владимир Абидуев** (Улаан-Үдын Советскэ район), **Илья Гармаев** (Улаан-Үдын аймаг).

Хоёр үдэрэй турша соо хара хүлhэнэйнгөө адхартар тэмсэhэн чемпионууд, хоёрдохи, гурбадахи hуури эзэлэгшэд Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи физкультура, спортын комитедэй дипломуудта хүртөөд, нютагтаа бусаа.

Гэхэтэй хамта, республикымнай физкультура, спортын комитет энэ мүрысөөе хангалтагүйгөөр эмхидхээ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. 140 барилдаашан хоёр үдэр соо ковер дээрэ тэмсэхэдээ, үдэрэй 70 хүн барилдажа гараhан байна. Нэгэдэхи hуури эзэлhэн хүн нэгэ үдэр соо адагынь 3-4 хүнтэй болоно ха юм. Энэнь [illegible] хэрэг бэшэ. Энэ талаар [illegible]ра, спортын комитет [illegible]дай мүрысөөе үнгэрг[illegible] hайса бодожо үзэхэ ёhотой [illegible]

Буряад зон бүхэ [illegible] ехээр hонирходог, олоор[illegible] гээшэ. Гэбэшье энэ мү[illegible]хай дутамагаар тунха[illegible]циональна спортын [illegible] зүйл—бүхэ барилдаае [illegible] дунда үргэнөөр дэлгэрүүл[illegible]рөө олоной спорт болго[illegible]тэй байбал, радио, телеви[illegible]зетэ гэхэ мэтые хүсэд [illegible] ёhотой байгаа. Зүгөөр бар[illegible]раха дуратайшуулай [illegible] мүрысөөн тухай мэдэнгүй [illegible]

Мүрысөөндэ шалгаржа [illegible] hуури эзэлhэн спортсмен[illegible]hоо гадна, ахирхан бо[illegible]төө. Хоёрдохи, гурбада[illegible] эзэлhэн спортсменүүд ганса[illegible]муудта хүртөөд hалаа. [illegible] дундануудые зааха баа[illegible]бди. Физкультура, спорты[illegible] саашадаа ехэ мүрысөө[illegible]гаар үнгэргэхэеэ болихо [illegible] найданабди.

С. ОЧИ[illegible]
манай [illegible]

НЮТАГААРХИН[illegible] ОМОГОРХОНО

Г. БАЗАРЖАП[illegible]

ХИЛЫН СААНАhАА — РАДИО, ТЕЛЕФОН, ТЕЛЕГРАФ

КПСС-эй XXIV СЪЕЗД ТУШАА ХАРИИН ОРОНУУДТА ИИГЭЖЭ БЭШЭНЭ

КПСС-эй XXIV съезд тушаа бүхы дэлхэй дээрэ анхарал хандуулагдана. Съездын бүхэдэлхэйн-түүхэтэ удха шанартай байhыень аха дүү социалис оронуудай газетэнүүд, коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай хэблэл заана.

КПСС-эй ЦК-гай тоосоогоор КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэhэн элидхэлэй эгээн лэ шухала удха тухай мэдээсэлнүүдээр хариин радио-телевизионно станцинууд дамжуулгануудаа эхилдэг байна. Съезднүүдэй хоорондохи үе соо экономикые, соёлые хүгжөөлгөөр, ажалшадай байдал hайжаруулгаар, социалис демократиие саашадань хүгжөөлгөөр Советскэ Союзай ехэ амжалта туйлаhаниинь тэмдэглэгдэнэ.

Коммунис байгуулалтын бүхы гол шэглэлнүүдтэ совет хүнүүд ехэ амжалтануудые туйлаа—энэ үгүүлэлые хари[illegible] хэблэлэй органуудай олон шэнжэлэгшэд илгаруулан тодолжо бэшэнэ. Үнгэрэгшэ табан жэлэй үедэ агууехэ ленинскэ парти саашадаа урган бэхижээ, арадтай тэрэнэй холбоон саашадаа бүхэжөө, совет общиествын бүхы ажабайдалда тэрэнэй хүтэлбэрилхы үүргэнь дээшэлээ гээд заагдана. КПСС-эй ба бүхы совет арадай нэгэн адли хүсэл эрмэлзэлгэтэй байhыень хариин түрүү үзэл бодол баримталдаг хэблэл онсолон тэмдэглэнэ.

Советскэ Союзай уласхоорондын нэрэ хүндын саашадаа ургаhанда анхарал хандуулхадаа, үнгэрэгшэ жэлнүүдтэ СССР, аха дүү социалис оронууд эб найрамдалай ба арадуудай аюулгүй байдалай түлөө тэмсэлдэ ехэ туhа нэмэри эдэбхитэйгээр оруулаа гээд гадаадын олониитын түлөөлэгшэд hаналаа ханангяар тэмдэглэнэ. Советскэ Союзай уласхоорондын байдал бүри найдамтай бэхи болоо, дэлхэйн социалис оронуудай үүргэ дээшэлээ.

Коммунис байгуулалтын шэнэ программа Л. И. Брежневэй элидхэл соо найруулан хэлэгдэнхэй. Энэ программа хадаа совет арадай шухала аша туhада тааралдахаhаа гадна, бүхы социалис оронуудай, уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй аша туhада, империализмда эсэргүүсэн, эб найрамдалай, демократиин, национальна бэеэ даанхай байдалай, социализмын түлөө тэмсэлэй аша туhада тааралдана гээд аха дүү социалис оронуудай хэблэл, дэлхэйн түрүү үзэл бодол баримталдаг хэблэл hаналаа ханангяар тэмдэглэнэ.

Съездые нээлгэ, КПСС-эй ЦК-гай тоосоогоор КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэhэн элидхэл радиостанцинуудаар дамжуулагдаа, «Интервиденеэр» харуулагдаа.

БЕРЛИН. КПСС-эй XXIV съезд дэлхэйн удха шанартай ушар болоно гээд СЕПГ-гэй ЦК-гай орган «Нойес Дойчланд» тэмдэглэнэ. КПСС-эй хүтэлбэреэр Советскэ Союз шэнэ үе сагые түрүүлэн эхилжэ, коммунизмын хяра үндэр тээшэ өөдөө нилээд дабшаа. КПСС-эй XXIV съезд Советскэ Союзай саашанхи хүгжэлтые хараалхаhаа гадна, гэгээн гэрэлтэ ерээдүй тээшэ замые бүхы арадуудта заажа үгэнэ гээд газетэ бэшэhэн байна. Манай үе саг—капитализмhаа социализм ба коммунизмда дамжан орохо үе саг болоно. Энэ бүхэдэлхэйн хүгжэлтые КПСС толгойлжо ябана.

СОФИ. КПСС-эй съездын нээлгэдэ зорюулагдаhан түрүү бэшэгүүдые, редакционно статьянуудые «Тусгаар шухала удха шанартай ушар», «Революциин парти, ерээдүйн парти» гэhэн гаршагуудтайгаар Болгариин түбэй газетэнүүд толилоо.

ВАРШАВА. КПСС-эй XXIV съездын хүдэлмэриин эхилhэндэ зорюулагдаhан материалнуудые «Коммунизм тээшэ замаар», «Ленинэй партиин съезд», «hанал бодолнай Москва тээшэ хандуулагданхай» гэhэн гаршагуудтайгаар Польшын газетэнүүд хэблэhэн байна.

ПРАГА. КПСС-эй XXIV съездтэй дашарамдуулагдажа, Чехословакиин бүхы газетэнүүд hайндэрэйхеэр гоёотдон гаргагдаа. КПСС-эй ЦК-гай тоосоогоор КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэhэн элидхэлые бүхы ороной олон миллион хүнүүд радиогоор шагнаа, телевиденеэр хараа. «Совет арадай агууехэ хэрэгүүдые гэршэлhэн документ» гээд элидхэлые Прагын радиогой шэнжэлэгшэ нэрлэhэн байна.

БУДАПЕШТ. «Москва тээшэ бүхы дэлхэй hаналаа хандуулна», «Коммунизм байгуулагшадай съездые амаршалнабди» гэhэн гаршагуудтайгаар КПСС-эй съезд тухай мэдээсэлнүүдые Венгриин газетэнүүд эли газарнуудтаа толилоо.

ХАНОЙ. Советскэ Союзай асари ехэ туйлалтанууд, тэрэнэй таhалгаряагүйгөөр бэхижэжэл байhаниинь социалис оронуудай хүсэ шадалые нэмээнэ, национальна сүлөөрэлгын, эб найрамдалай, демократиин болон социальна дэбжэлтын түлөө дэлхэйн арадуудай тэмсэлдэ шухала нэмэри боложо үгэнэ гээд КПСС-эй XXIV съезддэ зорюулhан түрүү бэшэг соогоо «Нян Зан» газетэ бэшэнэ. Эгээл иимэhээ совет арадай толотомо илалтануудые туйлаhаарнь вьетнам арад үнэн зүрхэнhөө баясана, Советскэ Союзай хүгжэлтын шата бүхэнэй хойноhоо ехэ анхаралтайгаар адаглан харана.

Манай арадай үнэн зүрхэнэй мэдэрэл манай хоёр ороной коммунистнууд болон арадуудай хоорондохи үни холын хани барисааhаа үндэhэлнэ. Бидэнэр КПСС-тэ, Советскэ правительствада, СССР-эй арадта үнэн зүрхэнэй, гүнзэгы баясхалан хүргэнэбди. Вьетнам арад урдань революционно замаар удаан саг соо дабшахадаа, мүн мүнөө үедэ США-гай зэрлэг түрэмхэй ябуулгада эсэргүүсэн, ороноо абархын, Хойто Вьетнамда социализм байгуулхын түлөө тэмсэжэ байхадаа, КПСС-эй, Советскэ правительствын, аха дүү совет арадай политическэ хани халуун дэмжэлгэ ходоодоо үзэдэг, угаа ехэ ашагта туhаламжа абадаг байhанаа хэзээдэшье мартахагүй гэжэ манай парти нэгэтэ бэшэ онсолон тэмдэглэhэн байха юм.

ПАРИЖ. КПСС-эй XXIV съезд хадаа угаа ехэ шухала уласхоорондын ушар болоно» гээд «Юманите» газетэ бэшэнэ. СССР-эй уласхоорондын байдал, эб найрамдалай болон дайнай, социалис ба капиталис оронуудай хоорондохи харилсаануудай, уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй шухалын шухала асуудалнуудаар КПСС-эй баримталдаг хараа бодол съезд дээрэ научна ёhоор шэнжэлэгдэжэ байна. Съезд хадаа бүхы түбинүүдэй 50 миллион коммунистнуудые түлөөлhэн хариин делегацинуудай уулзалтын газар болоо. Энэ хадаа коммунис хүдэлөөнэй хүсэ шадал, hүүлэй үедэ тэрэнэй улам эмхидэн жагсажа байhан тухай гэршэлжэ үгэнэ гээд газетэ мэдүүлнэ.

«Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал аршалан хамгаалха зорилготой түсэбые хүн түрэлтэндэ Советскэ Союз дурадхаба. Москвада, КПСС-эй XXIV съезд дээрэ элидхэл хэхэдээ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев иимэ дурадхал тусхайгаар оруулаа»,—гээд Франс Пресс агентство Москваhаа дамжуулна.

ЛОНДОН. Ядерна зэбсэгтэй табан гүрэнэй конференци зарлаха тухай Л. И. Брежневэй элидхэл соо оруулагдаhан дурадхал тушаа Англиин МИД тусхай мэдүүлгэ хээ. Англиин правительство «энэ дурадхалые анхаралтайгаар шэнжэлжэ эхилээ» гээд тус мэдүүлгэ сооонь хэлэгдэнэ. Буу зэбсэг хуряаха тухай Женевэдэ боложо байhан хэлсээндэ хабаадагшад энэ дурадхалда анхаралаа хандуулна гээд Рейтер агентство дамжуулна.

НЬЮ-ЙОРК. КПСС-эй XXIV съездын Москвада нээгдэхэ үедэ Нью-Йоркдо hүни орой болоhон байгаа. Гэбэшье съезд тухай, мүн КПСС-эй ЦК-гай тоосоогоор КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэhэн элидхэл тухай мэдээсэлнүүдые информационно агентствэнүүд тэрэ доронь дамжуулжа эхилээ.

«Мүнөөнэй оршон байдалда эб найрамдалай түлөө тэмсэхэ гол тодорхой зорилгонуудые Брежнев найруулан хэлээ» гээд ЮПИ агентство онсолон тэмдэглэнэ. Буу зэбсэг бүхын дээрэнь хуряаха асуудал хаража үзэхын тулада бүхэдэлхэйн конференци зарлаха шухала гэжэ СССР тоолоно, мүн ядерна зэбсэгтэй болоhон бүхы гүрэнүүдэй ядерна зэбсэгээ хуряахань шухала гэжэ hанаашална, ядерна зэбсэгтэй болоhон табан гүрэнэй—СССР-эй, США-гай, КНР-эй, Франциин, Англиин конференциие энэ зорилгоор зарлахые хүсэнэ гээд Советскэ Союзай Коммунис партиин хүтэлбэрилэгшын хэлэhэн үгые агентство тусгаар тэмдэглэнэ.

«Индохитадта, Дүтын Зүүн зүгтэ бэелүүлэгдэдэг американ политикые буруушаахадаа, Вьетнамай асуудал шиидхэхэ гансахан лэ зам бии гээд Брежнев онсолон тэмдэглээ. ДРВ-гэй правительствын болон РЮВ-эй Саг зуурын революционно правительствын дурадхалнууд тухай тэрэ эли тодоор заагаа гээд ЮПИ мэдүүлнэ. «Хойто Вьетнамда советскэ туhаламжын үргэлжэлүүлэгдэхэ тухай совет компартиин хүтэлбэрилэгшэ найдуулаа» гээд агентство заана.

«Американ захиргаан уласхоорондын хэдэ хэдэн асуудалнуудаар, тэрэ тоодо Советскэ Союзай аша туhада хамаатай асуудалнуудаар өөрынгөө хараа бодолые hүүлэй үедэ бүри шангадхаа» гэжэ Л. И. Брежневэй хэлэhэн үгые АП агентство тусгаарлан дамжуулна. Гэбэшье «СССР-эй ба США-гай хоорондохи харилсаа hайжаруулха арга бии гээд Брежнев мэдүүлээ» гэжэ агентство тэмдэглэнэ.

БАГШАНАРАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

hаяын үдэрнүүдтэ hургуулинуудай дэргэдэ эмхидхэгдэhэн музейнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй гурбан үдэрэй семинар Улаан-Үдэ хотодо үнгэргэгдэжэ байнхай. Энэ семинарта хамтадаа 90 гаран хүн хабаадалсана.

• • •

Тэрэшэлэн hургуулинуудай географиин багшанарай хоёр үдэрэй зүблөөн-семинар мүн лэ Улаан-Үдэ хотодомнай үнгэргэгдөө. Семинарта хабаадалсаhан багшанар республикын Хангаловай нэрэмжэтэ хизаар ороноо шэнжэлхэ, Сампиловай нэрэмжэтэ уран зурагуудай музейдэ орожо, эрхим hайн сэгнэлтэ абаhан музейнүүдэй хүдэлмэритэй танилсаhан байха юм.

Н. АЖЕЕВА.

ХҮХЮУН АМАРАЛТА

Октябрьска районой Геологическа гудамжын 22-дохи гэртэ байдаг хүүгэдэй клубта Улаан-Үдын 20-дохи hургуулиин эхин классуудай hурагшад олоороо суглараба. Энэ хадаа hурагшадай хабарай амаралтын үедэхи хүүгэдэй номой долоон хоногто зорюулагдаhан сугларалга болоо.

Энээниие үнгэргэлгэдэ хүүгэдэй клубай соведэй гэшүүд эдэбхитэйгээр хабаадалсаба. 20-дохи hургуулиин библиотекые даагша А. С. Востичкова hурагшадые халуунаар амаршалаад, хабарайнгаа амаралтые hайнаар үнгэргэхыень хүсэhэн байна.

Эндэ hурагшад дуу дуулаа, шүлэг уншаа, сүлөө сагаа хүхюунээр үнгэргөө.

М. ДРЯХЛОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Нэгэдэхи хуудаhанда: Советскэ Союзай Коммунис партиин XXIV съезд тухай информационно мэдээсэл. Буряадай ажалшадай амжалта тухай мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаhанда: Советскэ Союзай Коммунис партиин XXIV съездын материалнууд.

Гурбадахи хуудаhанда: редакцида ерэhэн бэшэгүүд. Хилын саанаhаа абтаhан ТАСС-ай мэдээсэлнүүд. Социалис оронуудай hонин.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: «Хабарай шэнжэ» гэhэн В. Николаевай статья. Е. Голубевой корреспонденци. Спортын hонин.

ХОЕРДОХИ ПРОГРАМ[illegible] МОСКВА ХАРУУЛ[illegible] 16.00 — [illegible] 16.05 — [illegible] ... хоккей. Швеци — [illegible]диин командануудай [illegible] 17.40 — «Эфир соо [illegible]шуул» гэhэн дамжуулга. 1[illegible] — хоккей. Эндэ СССР-[illegible]словакиин командануудай [illegible]дан харуулагдаха. УЛААН-[illegible] ХАРУУЛНА: 19.40 — «[illegible]лэгшэ» гэhэн уран hа[illegible] фильм (2-дохи серинь). [illegible] [Д]ЭХИ ПРОГРАММА. УЛА[illegible]ҮДЭ ХАРУУЛНА: 18.0[illegible] hурагшадта зорюулагдаhан [illegible]жуулга. 18.20 — «Капита[illegible]кеш» гэhэн hурагшадта [illegible]лагдаhан Венгриин уран [illegible]най телевизионно филь[illegible]дахи серинь). 18.50 — [illegible] МОСКВА ХАРУУЛНА. 1[illegible] — «КПСС-эй XXIV съезд [illegible]рэ» гэhэн дамжуулга. 20.1[illegible] «Миниин үйлсэ» гэhэн уран [illegible]ханай телефильм. УЛААН-[illegible] ХАРУУЛНА: 21.30 — те[illegible]норама. 21.50 — кинооч[illegible] 22.00 — концерт.

МҮНӨӨ ҮЕЫН БОГООЛНУУД

Кёльнын радио жэгтэйхэн конкурс hая соносхоо: Баруун Германида ажаллажа байhан хари гүрэнүүдэй хүдэлмэришэдые юун гэжэ тон зүбөөр нэрлэхэб гэhэн асуудалда харюусахыень радио-шагнагшадта дурадхаhан байна. Профсоюзуудай, литературын түлөөлэгшэдhөө бүридэhэн тусхай жюри 30 гара мянган бэшэг абаба. Тэдэнэйнь дунда элдэб удхатай бэшэгүүд: үнэн зүрхэнhөө бэшэhэн, наада бариhан, зэбүүрхэлээ сэхэ мэдүүлhэн бэшэгүүдшье бии. Хари гүрэнүүдэй хүдэлмэришэд «газова камеранuудай материал гээшэ» гэжэ гар табилгагүй нэгэ бэшэгэй эзэн заагаад, нацис hанал бодолоо элирхэйлбэ. Хариин хүдэлмэришэд «Европын работнууд» гээшэ гэжэ нүгөөдэнь нэрлээ.

Хүдэлмэришэдтэ нэрэ үгэлгөөр энэ асуудалые шиидхэхын аргагүй.

Тусхай мэдээнэй ёhоор, ФРГ-дэ мүнөө хариин 2 миллион шахуу хүдэлмэришэд ажаллана. Эдэнэр гол түлэб Итали, Греци, Испани, Португали, Югославиhаа ерэhэн зон. Хари гүрэнүүдhээ ерээшэд дурсагдаhан тооhоо үнэндөө олон юм: Баруун Германиин олохон фирмэнүүд хариhаа ерээшэдые нюусаар абажа, ёhын тэдыдэ тогтоогдоhон тарифhаа багаар түлэнэ.

Хариин гүрэнүүдhээ ерэhэн хүдэлмэришэд гэжэ «тусхайта ёhоор» мэдэрэгдэhэн хүнүүдэй гү, али «Европын роботнууд» гээд ФРГ-дэ нэрлэгдэдэг болоhон хүнүүдэй байдалые хараад үзэе. Эдэнэр эгээл хүндэ хара ажалда хэрэглэгдэнэ, тиихэ мүртөө, Баруун Германиин хүдэлмэришэдтэ орходоо нилээд бага салин хүлhэ абана гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Хариhаа ерэhэн хүдэлмэришэд тон хүндэ байдалтай. Тусхайта гуримаар соносхогдоhон нормын ёhоор, хариhаа ерэhэн хүдэлмэришэн бүхэндэ байрын гурбан метр талмай, 10 кубометр агаар хэрэгтэй гэжэ тодорхойлогдоо. Энэнь немец гуримаар, наряар тодорхойлогдоо гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Теэд үнэндөө ямар байhыень хараад үзэе.

Бонной тэг дунда, Кайзерштадта байдаг хуушан гэртэ ороод туршая. Хахинажа байдаг модон гэшхүүрынь модон тулгануудаар бүхэлэгдэнхэй, тиигэбэшье мэнэ мэнэ бутаран унахань гэжэ hанахаар. Хоёрдохи дабхартань гараад харахада, тус бүридөө дүрбэ-дүрбэн таhалгатай хоёр байра соо 40 хүн байдаг. Рейнэй ниислэл хотодо газар доогуур ябаха трамвайн туннель малтажа байhан итальян, турок яhатан эндэ байрлана. Таhалганууд сооонь хоёр дабхар наарнууд, сонхонуудтань штороой орондо нойтон хубсаhанууд үлгөөтэй. Түлигдэдэггүй подвал соонь нэгэ душ бии, үбэлдөө тэндэ хэншье бэеэ угаадаггүй. Иимэ байрада байhанайнгаа түлөө хүн бүхэн hарадаа 45 марка түлэнэ.

Гансашье Бонндо иимэрхүү ушар тохёолдоно бэшэ. Франкфурт-на-Майне шадарай барилгын томо фирмэнүүдэй нэгэндэ ажалладаг хариин хүдэлмэришэдэй лагерьта бэшэгдэhэн репортаж Баруун Германиин телевиденеэр hаяхан харуулагдаа. Тэрэнь малай байрадал адлирхуу. «Ондоо хүнүүд орожо болохогүй» гэhэн шанга гаршаг харшынь үүдэндэ үлгөөтэй, досоонь хадхууртай проволокоор хүреэлэгдэhэн бараатууд. Тэдээн соо дүрбэ-дүрбэн хүнэй унтаха хоёр дабхар наарнууд. Халуун уhанай нэгэ кран 140 хүндэ хүртэнэ. Эдэ бүгэдын түлөө Боннойхиhоо бүри ехэ мүнгэ,— hарадаа 56 марка түлэдэг байна.

«Франкфуртер Альгемайне Цайтун» гэжэ газетэ хариин хүдэлмэришэдэй байдаг нэгэ лагерь тухай бэшэхэ зуураа, ингэжэ урмаа хухарангяар зааhан байба: «Хүн бүхэндэ 10 кубометр агаарай хүртөөшье hаань, бүтэшэхөөр бүгшэм».

Баруун Германида ажалладаг хариин хүдэлмэришэдэй мүнөөлэй байдалые хаража үзэhэнэйнгөө hүүлээр, тэдэниие юуд гэжэ нэрлэлтэйб? Кельнын радиогой соносхоhон конкурсдо хабаадалсагша нэгэ хүнэй тодорхойлhоной ёhоор, тэдээниие «хоридохи зуун жэлэй богоолнууд» гэжэ нэрлэлтэй гү? Тэдээн тухай эгээл зүб тодорхойломжо үгтөө бэшэ аал.

А. ЖОЛКВЕР,
АПН-эй корр.

Бонн.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—54-54, приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редактора—62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря—66-76, отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—64-36, 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленности и строительства—61-35, советского строительства и быта—69-58, культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, информации—34-05, общественная приёмная—56-62, машинное бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.

Н-00335. Заказ № 92[illegible]